

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет міжнародної економіки і менеджменту

Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА	«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: Оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної
корпорації

здобувача: Жидкого Дмитра Андрійовича

Наукова керівниця: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної торгівлі і
маркетингу Гордєєва Тамара Федорівна

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувачка кафедри: д.е.н., професорка Циганкова Т.М.

(підпис)

Київ 2023

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет Міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
05 Соціальні та поведінкові науки
051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівниця проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»

_____ Столярчук Я.М.

(підпис)

« _____ » _____ 20 ____ р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри міжнародної торгівлі і
маркетингу

_____ Циганкова Т.М.

(підпис)

« _____ » _____ 20 ____ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Здобувачу вищої освіти Жидкому Дмитру Андрійовичу

денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної
корпорації»

Тему затверджено наказом ректора Університету від « 14 » лютого 2023р .№293-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах:
вторинних джерел наукової і статистичної інформації

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації
Розділ 2	Аналітичне оцінювання інвестиційної привабливості компанії British American Tobacco PLC
Об'єкт дослідження	процеси міжнародної інвестиційної діяльності
Предмет дослідження:	підходи до оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	на основі теоретико-методичних засад оцінки інвестиційної привабливості міжнародної компанії здійснити оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації British American Tobacco PLC та запропонувати шляхи її підвищення

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

розкрити поняття, сутності та форм міжнародної інвестиційної діяльності; визначити основні детермінанти інвестиційної привабливості міжнародної корпорації; проаналізувати існуючі методики оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації.

У розділі 2

розрахувати оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації British American Tobacco PLC на основі показників її фінансово-господарської діяльності; оцінити інвестиційну привабливість корпорації British American Tobacco PLC на основі вартості корпоративних цінних паперів; розробити напрями поліпшення інвестиційної привабливості компанії British American Tobacco PLC.

Завдання підготувала наукова керівниця

«16» лютого 2023 р. _____Гордєєва Т.Ф.

Завдання одержав здобувач

«16» лютого 2023 р. _____Жидкий Д.А

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 61 сторінку, 9 таблиць, 38 рисунків, список використаних джерел з 55 найменувань, 3 додатки.

Оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації

Об'єктом дослідження є процеси міжнародної інвестиційної діяльності.

Предметом дослідження є підходи до оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи полягає в тому, щоб на основі теоретико-методичних засад оцінки інвестиційної привабливості міжнародної компанії здійснити оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації British American Tobacco PLC та запропонувати шляхи її підвищення.

Завданнями роботи є:

- розкрити поняття, сутності та форм міжнародної інвестиційної діяльності;
- визначення основних детермінантів інвестиційної привабливості міжнародної корпорації;
- проаналізувати існуючі методики оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації;
- розрахувати оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації British American Tobacco PLC на основі показників її фінансово-господарської діяльності;
- оцінити інвестиційну привабливість корпорації British American Tobacco PLC на основі вартості корпоративних цінних паперів;
- розробити напрями поліпшення інвестиційної привабливості компанії British American Tobacco PLC.

Практичне значення отриманих результатів полягає в їх можливому використанні в різних сферах діяльності підприємств і вищих навчальних закладів. Суб'єкти господарювання в промисловості можуть застосовувати ці результати у своїй практичній діяльності, зокрема при управлінні інвестиціями,

економічному аналізі підприємств, антикризовому управлінні та управлінні розвитком потенціалу підприємств.

Період виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи – лютий - червень 2023р.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2023р.

Рік захисту роботи 2023р.

Ключові слова: міжнародні інвестиції, міжнародна інвестиційна діяльність, міжнародна корпорація, інвестиційна привабливість корпорації, фактори інвестиційної корпорації, методи оцінки інвестиційної привабливості корпорації.

В і д г у к
на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Жидкого Дмитра Андрійовича

На тему Оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації

1. Актуальність теми: Дослідження, пов'язані з інвестиційною привабливістю підприємства, є наразі вкрай актуальними і для оцінювання доцільності вкладання коштів з метою отримання прибутків, і для залучення закордонних ресурсів для розвитку підприємства.
2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: глибоко проаналізовано інвестиційну привабливість міжнародної компанії British American Tobacco PLC на основі аналізу численних факторів з використанням інтегрального показника привабливості та оцінки привабливості цінних паперів компанії
3. Наявність самостійних розробок автора автором самостійно була зібрана необхідна інформація для оцінювання інвестиційної привабливості компанії British American Tobacco PLC, проведені необхідні розрахунки, підкріплені графічним аналізом і зроблені висновки.
4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: висновки і рекомендації мають практичну цінність
5. Наявність недоліків: доцільно було додатково проаналізувати привабливість ринку, на якому працює компанія, як складової інтегральної інвестиційної привабливості компанії
6. Загальна оцінка кваліфікаційної магістерської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: робота відповідає вимогам, заслуговує позитивної оцінки і може бути допущена до захисту перед ЕК

Науковий керівник доцент кафедри міжнародної торгівлі і маркетингу,
 доцент, канд.екон.наук

Гордєєва Т.Ф.

“ 2 ” червня 2023 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОРПОРАЦІЇ.....	6
1.1 Сутність та форми міжнародної інвестиційної діяльності	11
1.2 Поняття та детермінанти інвестиційної привабливості міжнародної корпорації.....	16
1.3 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації	24
РОЗДІЛ. 2 АНАЛІТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОМПАНІЇ BRITISH AMERICAN TOBACCO.....	31
2.1 Визначення та аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості British American Tobacco PLC	31
2.2 Корпоративні цінні папери British American Tobacco PLC як інструмент інвестиційної привабливості корпорації.....	40
2.3 Напрями поліпшення інвестиційної привабливості компанії	47
ВИСНОВКИ.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми дипломної роботи. В умовах глобалізаційних економічних явищ і процесів, що постійно змінюються, регулярних коливань як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, постає важлива проблема ефективного вкладення та використання капіталу, щоб отримати позитивний економічний ефект при інвестуванні. Ефективність інвестиційної діяльності досягається при прийнятті дієвих та раціональних інвестиційних рішень, об'єктивному плануванні та прогнозуванні результатів. Ускладнення економічних процесів, глобалізація економічних відносин призводять до того, що розробка планів і прогнозів без врахування факторів ризику та невизначеності втрачає практичний зміст. Сучасна теорія оцінки інвестиційної привабливості компаній існує доволі значна кількість підходів, що передбачають методики аналізу із врахуванням фінансово-господарського стану корпорацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним дослідженням, пов'язаним з економічною оцінкою інвестиційної привабливості компаній, присвячено значна кількість праць вітчизняних та зарубіжних авторів. Такі іноземні науковці, як Асват Дамодаран, Юджин Фама, Кеннет Френч, Бенджамін Грехем, Сет Кларман, Майкл Мобуссен, Мертон Міллер, Роберт Джеймс Шиллер, присвятили багато робіт дослідженню цієї проблематики. Деякими з науковців, які досліджують аспекти проблеми інвестування, є Задоя А.О., Матюшенко І. Ю., Мойсеєнко Т., Войтко С., Гончарук А. тощо.

Мета дослідження. На основі теоретико-методичних засад оцінки інвестиційної привабливості міжнародної компанії здійснити оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації British American Tobacco PLC та запропонувати шляхи її підвищення.

Виходячи з визначеної мети, завданнями дослідження є:

- розкриття поняття, сутності та форм міжнародної інвестиційної діяльності;

- визначення основних детермінантів інвестиційної привабливості міжнародної корпорації;
- аналіз існуючих методик оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації;
- розрахувати оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації British American Tobacco PLC на основі показників її фінансово-господарської діяльності;
- оцінити інвестиційну привабливість корпорації British American Tobacco PLC на основі вартості корпоративних цінних паперів;
- розробити напрями поліпшення інвестиційної привабливості компанії British American Tobacco PLC.

Об'єктом дослідження є процеси міжнародної інвестиційної діяльності.

Предметом дослідження є підходи до оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації.

Методи дослідження, які були використані для вирішення поставлених завдань: системний аналіз (для дослідження процесу інвестування та пошуку оптимальних шляхів розв'язання проблем пов'язаних з інвестуванням), порівняльний аналіз (встановлення взаємозв'язків між показниками оцінки інвестиційної привабливості), статистичні методи (для вимірювання та кількісного описання показників та для використання узагальнюючих показників для характеристики об'єктивних статистичних закономірностей), метод візуалізації даних (лаконічне представлення в зображенні те, що є складним для розуміння в текстовому еквіваленті), синтез (оцінка й осмислення складного поняття інвестиційна привабливість корпорації шляхом об'єднання окремих зав'язків та властивостей).

Отримані результати та сформульовані висновки мають велику практичну значущість, оскільки їх можна використовувати в різних сферах діяльності підприємств і вищих навчальних закладів. Суб'єкти господарювання в промисловості можуть застосовувати ці результати у своїй практичній діяльності, зокрема при управлінні інвестиціями, економічному аналізі

підприємств, антикризовому управлінні та управлінні розвитком потенціалу підприємств.

Робота складається зі вступу, двох розділів (обумовлено специфікою тематики), висновків, списку використаних джерел і додатків. Бакалаврська робота містить 38 рисунків, 9 таблиць, 55 джерел та 3 додатки. Загальний обсяг роботи – 61 сторінку.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОЇ КОРПОРАЦІЇ

1.1 Сутність та форми міжнародної інвестиційної діяльності

Для наукового вивчення будь-якої проблеми важливо визначити термінологію, яку використовують. Термін "інвестиція" має латинське походження "investire", що означає "вкладати". Інвестиції - це вкладення грошових або матеріальних ресурсів в певний об'єкт з метою отримання прибутку в майбутньому. Інвестиції можуть бути здійснені в різні об'єкти, такі як нерухомість, цінні папери, бізнес проєкти, технології тощо. Інвестиційною діяльністю є сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.[1]

Міжнародна інвестиційна діяльність - це процес вкладення іноземного капіталу в економічні проєкти та підприємства за межами країни інвестора. Це може включати інвестиції в різні форми, такі як прямі інвестиції, портфельні інвестиції, міжнародне кредитування та інші форми.

Міжнародні інвестиції відіграють значну роль у світовій економіці. Вони надають капітал країнам, які потребують його для економічного розвитку, інфраструктурних проєктів та інновацій. Міжнародні інвестиції також можуть допомогти створити робочі місця, підвищити продуктивність і стимулювати економічне зростання в країнах-реципієнтах.

Основними цілями інвестування є також:

1. Розширення міжнародної торгівлі та підвищення експортного потенціалу країни.
2. Підвищення рівня зайнятості та підтримка соціально-економічного розвитку.
3. Залучення фінансових ресурсів для розвитку галузей, що є пріоритетними для держави.

4. Зменшення залежності від внутрішніх джерел фінансування та диверсифікація інвестиційного портфеля[2].

Завдання міжнародної інвестиційної діяльності полягає в розширенні ринку збуту, збільшенні обсягів виробництва та підвищенні якості продукції, створенні нових інноваційних рішень, удосконаленні технологій, розробці нових продуктів та послуг, залученні інвестицій у сферу досліджень та розвитку, підвищенні ефективності використання ресурсів, зменшенні впливу на навколишнє середовище, та багатьох інших завдань, спрямованих на досягнення стратегічних цілей відповідної країни та її бізнес-сектору.

Міжнародна інвестиційна діяльність може набувати різних форм залежно від виду інвестицій, рівня залученості інвестора та конкретних цілей інвестування. Класифікація міжнародних інвестицій за рівнем залучення інвестора:

1. Прямі інвестиції (Foreign Direct Investment, FDI) - це інвестиції, коли іноземний інвестор отримує контроль над підприємством або отримує значну частку власності.

2. Портфельні інвестиції (Portfolio Investment) - це інвестиції, коли інвестор не отримує контроль над підприємством і не отримує значну частку власності. Зазвичай, це інвестиції в цінні папери, акції та облігації.

Класифікація міжнародних інвестицій за типом отримувача:

1. Інвестиції в експорт-імпорт продукції (Export-Import Investment) - це інвестиції в компанії, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність та забезпечують виробництво товарів або послуг для експорту або імпорту.

2. Інвестиції в енергетику (Energy Investment) - це інвестиції в компанії, що забезпечують енергетичну інфраструктуру, розвиток альтернативних джерел енергії або дослідження і видобуток природних ресурсів.

3. Інвестиції в нерухомість (Real Estate Investment) - це інвестиції в будівництво, реконструкцію, оренду або купівлю-продаж нерухомості, такої як житлова, комерційна, промислова, туристична та інші.

4. Інвестиції в фінансовий сектор (Financial Sector Investment) - це інвестиції в банківські, страхові компанії, інвестиційні фонди, біржі, фінансові послуги та інші фінансові інст

5. Інвестиції в технологічний сектор (Technology Investment) - це інвестиції в компанії, що розробляють та виробляють продукти та послуги в галузі інформаційних технологій, біотехнологій, машинобудування, електроніки та інших високотехнологічних галузях.

6. Інвестиції в сектор здоров'я (Healthcare Investment) - це інвестиції в медичні компанії, що розробляють та виробляють продукти та послуги для лікування, діагностики та профілактики хвороб, медичне обладнання та інфраструктуру.

7. Інвестиції в освіту (Education Investment) - це інвестиції в компанії, що забезпечують освітні послуги, розробляють навчальні програми та матеріали, забезпечують доступ до інформації та знань.

8. Соціальне інвестування (Social Investment) - це інвестиції в соціальні проекти, що спрямовані на підвищення рівня життя людей, зокрема у сфері житлового будівництва, інфраструктури, охорони здоров'я, освіти та інших соціальних галузях.

Ці класифікації мають декілька перетинів, оскільки, наприклад, інвестиції в технологічний сектор можуть бути як прямими, так і портфельними, а також мати різні цілі, такі як розробка нових технологій, комерціалізація вже існуючих, забезпечення розробки нових продуктів та послуг тощо.

На рівень міжнародних інвестицій впливають різні фактори:

Економічна та політична стабільність: інвестори частіше вкладатимуть кошти в країни зі стабільним економічним і політичним середовищем, оскільки це зменшує ризик негативного впливу раптових змін у політиці чи політичних заворушень на їхні кошти.

Розмір ринку та потенціал: Розмір ринку країни та його потенціал для зростання є важливими факторами для залучення міжнародних інвестицій.

Країни з більшими ринками та високим потенціалом зростання пропонують інвесторам більше можливостей для отримання прибутку.

Наявність кваліфікованої робочої сили: наявність кваліфікованої робочої сили є важливим фактором для компаній, які прагнуть інвестувати на міжнародному рівні. Країни з добре освіченою та висококваліфікованою робочою силою можуть забезпечити компанії людським капіталом, необхідним для успіху.

Правове та регуляторне середовище: інвестори, швидше за все, інвестуватимуть у країни, які мають чітку та прозору правову та нормативну базу. Це зменшує ризик негативного впливу на інвестиції змін у законах чи постановах

Інфраструктура. Наявність хорошої інфраструктури, включаючи транспорт, комунікацію та енергетичні системи, є важливою для того, щоб компанії успішно здійснювали міжнародні інвестиції.

Стабільність обмінного курсу: стабільність обмінного курсу є важливим фактором для інвесторів, які інвестують в іноземну валюту. Стабільний обмінний курс знижує ризик коливання валюти, що негативно вплине на їхні інвестиції.[4]

Міжнародні інвестиції пропонують численні переваги як для інвесторів, так і для країн-реципієнтів.

Диверсифікація портфеля: міжнародні інвестиції можуть надати інвесторам можливість диверсифікувати свої портфелі за різними класами активів і регіонами, що може допомогти зменшити ризик і збільшити прибуток.

Доступ до природних ресурсів: багато країн мають багаті природні ресурси, які можуть бути привабливими для іноземних інвесторів. Інвестиції в природні ресурси можуть забезпечити стабільне джерело доходу та довгостроковий потенціал зростання.

Податкові пільги: деякі країни пропонують податкові пільги для заохочення іноземних інвестицій. Ці стимули можуть включати податкові пільги на приріст капіталу, дохід або інші форми доходу.

Стратегічне партнерство: інвестування в іноземні компанії може надати можливості для стратегічного партнерства, яке може допомогти підвищити конкурентоспроможність обох компаній.

Страхування від інфляції: інвестування в країни з вищим рівнем інфляції може забезпечити інвесторам захист від інфляції та девальвації валюти

Соціальні та екологічні переваги: міжнародні інвестиції також можуть мати позитивний соціальний та екологічний вплив, підтримуючи сталий розвиток, покращуючи доступ до охорони здоров'я та освіти та сприяючи відповідальній бізнес-практиці

Валютне хеджування: інвестування в різні валюти дозволяє інвесторам застрахуватися від коливань обмінних курсів, захищаючи їх від потенційних втрат.

Технологічний прогрес: міжнародні інвестиції можуть відкрити для інвесторів нові та інноваційні технології, які можуть бути недоступні в їхній країні, створюючи можливості для довгострокового зростання та прибутку.

Політична стабільність: інвестування в політично стабільні країни може забезпечити надійний притулок для капіталу, захищаючи інвесторів від ризиків, пов'язаних із політичною нестабільністю та економічною невизначеністю.

На міжнародні інвестиції мають вплив ряд факторів, що ускладнюють або гальмують інвестиційну діяльність. Ось деякі з основних:

Культурні і законодавчі особливості. Культурні відмінності між країнами можуть вплинути на здатність інвесторів розуміти та орієнтуватися в бізнес-середовищі в іноземній країні. Відмінності в бізнес-практиці, правових системах і регуляторних структурах можуть створювати проблеми для інвесторів, які прагнуть заснувати та розширити свою діяльність на іноземному ринку.

Операційні проблеми: у процесі закордонного інвестування можуть з'явитися операційні проблеми, такі як мовні бар'єри, логістичні проблеми та труднощі в управлінні віддаленими командами. Ці проблеми можуть збільшити витрати та ускладнити ведення бізнесу на зовнішньому ринку.

Можливість репатріації прибутків: деякі країни можуть накладати обмеження на репатріацію прибутків, отриманих іноземними інвесторами. Це може обмежити здатність інвесторів виводити свої прибутки з іноземного ринку, зменшуючи загальну віддачу від інвестицій.

Відсутність прозорості: відсутність прозорості у фінансовій звітності та практиці розкриття інформації в деяких іноземних країнах може ускладнити інвесторам повне розуміння ризиків, пов'язаних з їхніми інвестиціями.

Юридичні та регулятивні ризики. Закони та нормативні акти в іноземних країнах можуть бути складними та важкими для навігації, що може призвести до потенційних юридичних проблем та проблем з дотриманням для інвесторів.

Міжнародний інвестиційний капітал – це потік коштів з однієї країни в іншу з метою інвестування. Міжнародні інвестиції є важливою складовою глобальної економіки та мають значний вплив на економічний розвиток країн. За останні роки намітилися декілька сучасних тенденцій і векторів руху міжнародного інвестиційного капіталу, серед яких:

- збільшення інвестицій у ринки, що розвиваються: із зростанням ринків, що розвиваються, таких як Китай, Індія та Бразилія, відбулося значне збільшення міжнародних інвестицій у ці країни. Це пов'язано з їхніми великими споживчими ринками, зростанням середнього класу та багатими природними ресурсами.
- зростання «зелених» інвестицій: глобальна тенденція до екологічної стійкості призвела до зростання «зелених» інвестицій, які зосереджуються на відновлюваних джерелах енергії, енергоефективності та інших екологічно чистих проєктах.
- зростання інвестицій у технології: швидкий розвиток технологій призвів до збільшення інвестицій у технологічні стартапи, зокрема в Кремнієвій долині та інших інноваційних центрах по всьому світу.
- більший акцент на соціально відповідальному інвестуванні: інвестори все більше зосереджуються на інвестуванні в компанії, які мають

позитивний соціальний вплив, наприклад ті, які надають пріоритет різноманітності та інклюзії, справедливим трудовим практикам і екологічній стійкості.

- збільшення використання альтернативних механізмів інвестування: відбувся зсув від традиційних інвестицій, таких як акції та облігації, до альтернативних механізмів інвестування, таких як приватний капітал, венчурний капітал і хедж-фонди.

Транснаціональні корпорації є головними учасниками міжнародної підприємницької інвестиційної діяльності, і хоча є близько 100 тисяч фірм з різних країн, що контролюють 800 тисяч зарубіжних філій[6], дотепер не існує загальноприйнятого визначення ТНК. Надалі буде використовуватись наступне визначення [7] ТНК – компанія, що:

- має філії, підрозділи або представництва в двох або більше країнах, незалежно від їх юридичної форми та галузі діяльності.;
- діє в межах системи управлінських рішень, яка дозволяє керівництву компанії проводити згуртовану політику та реалізовувати загальну стратегію через один або декілька хабів управління;
- має окремі одиниці або підрозділи, які пов'язані зі спільним володінням, і які можуть взаємодіяти між собою в процесі виробничої та комерційної діяльності. Одна з таких одиниць може мати вплив на роботу інших, включаючи розподіл інтелектуальних, виробничих, фінансових та людських ресурсів, а також нести відповідальність за продуктивність.

Існує декілька підходів до визначення того, чи є велика компанія транснаціональною. За визначенням Гарвардського університету, компанії можуть бути віднесені до транснаціональних, якщо вони мають понад шість філій за кордоном. За методологією ООН, міжнародний статус компанії визначається за відсотком продажів, що здійснюються за межами її материнської країни, та структурою її активів.

Таким чином, корпорацію можна вважати транснаціональною, якщо вона відповідає певним умовам, зокрема:

- кількість країн, у яких працює компанія (за різними підходами мінімум від 2 до 6 країн);
- мінімальна частка закордонних операцій у прибутках або продажах компанії (зазвичай більше 25%);
- мінімальною часткою іноземного капіталу, необхідною для забезпечення корпоративного контролю над економічною діяльністю іноземного підрозділу та представлення прямих іноземних інвестицій (ПІІ), є володіння принаймні 25% голосуючих акцій у трьох або більше країнах.
- мультинаціональність персоналу компанії та її вищого керівництва.[8]

ТНК не є однорідними за своєю природою, їх можна класифікувати за різними критеріями, наприклад, організаційними структурами, походженням та формами власності (табл.1.1). Наведені вище класифікації не виключають одна одну, а доповнюють розуміння основних проблем, які враховуються при аналізі.

Таблиця 1.1 – Класифікація ТНК [9][10]

За організаційною формою				
функціональна	продуктова	відокремлена	географічна	матрична
За формою власності				
державні підприємства	суверенні фонди багатства		фонди прямих інвестицій	
Сімейні ТНК				
сімейні бізнес-групи на ринках, що розвиваються	групи зосереджені в промислових районах		великі сімейні ТНК	
Форма взаємодії між батьківською компанією та її закордонними філіями				
етноцентрична	поліцентрична		геоцентрична	

Існує багато класифікацій фінансових ресурсів транснаціональних компаній, але найважливішими є внутрішні та зовнішні ресурси. Це пояснюється складною структурою транснаціональних компаній з різними функціональними елементами, ієрархією та взаємозв'язками, а також різницею в умовах функціонування окремих організацій, що входять до складу корпорації. Внутрішні фінансові ресурси транснаціональних корпорацій - це фінансові ресурси, які генеруються самою корпорацією або її дочірніми підприємствами. Ці ресурси можуть бути використані для фінансування внутрішніх проєктів, інвестицій у розширення бізнесу або для забезпечення потреб в капіталі для операцій корпорації. Зовнішні джерела фінансування – фінансування від інвесторів та кредиторів. Схема зовнішніх фінансових ресурсів ТНК та їх взаємозв'язки розкрито на рисунку 1.1.

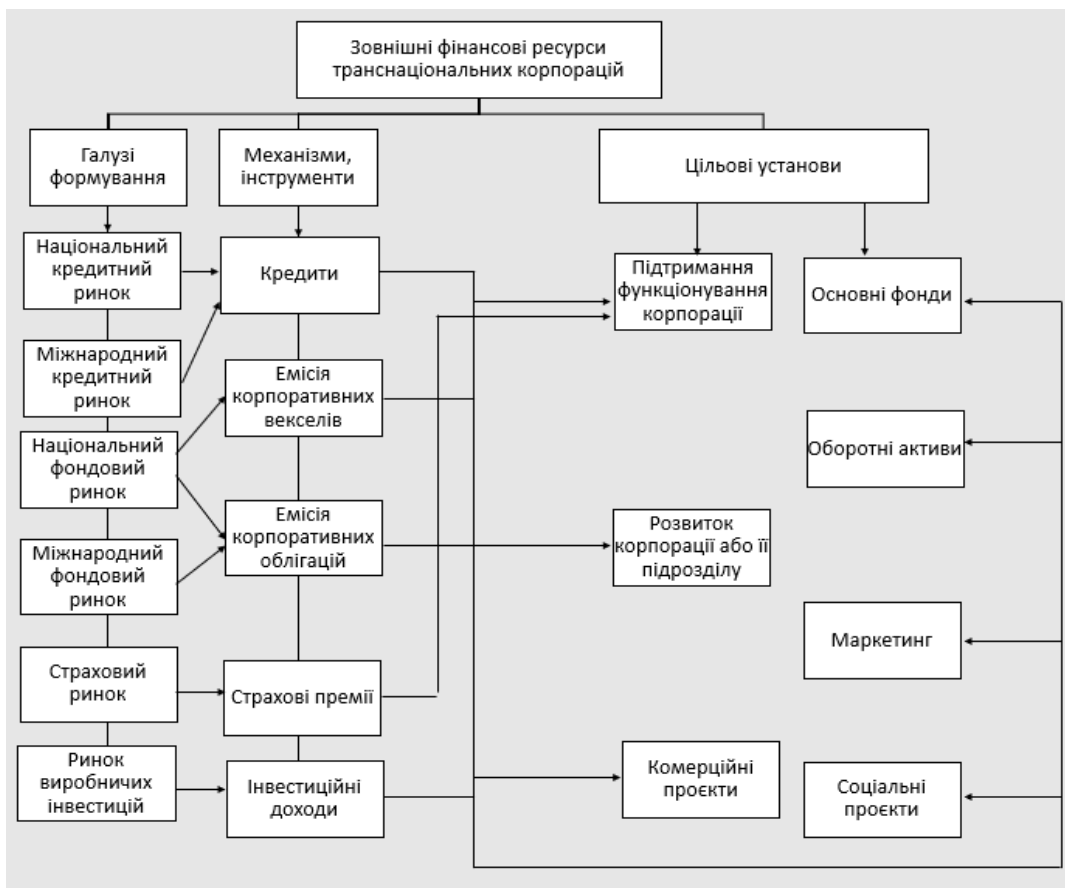

Рисунок 1.1 - Схема зовнішніх фінансових ресурсів ТНК і їх взаємозв'язок [11]

Транснаціональні корпорації можуть отримувати фінансування від інвесторів шляхом емісії довгострокових (безстрокових) цінних паперів, які розділяються на два види - боргові (облігації) та капітальні (акції). Щоб забезпечити міжнародне довгострокове фінансування, ТНК мобілізують ресурси на євровалютних кредитних ринках та ринках країн, що допускають цей вид інвестування [11].

Транснаціональні корпорації (ТНК) можуть використовувати інвестиції на різні цілі, залежно від своїх стратегій та потреб. Основні напрямки витрат інвестицій ТНК можуть включати:

1. Розвиток та покращення виробничих потужностей - ТНК можуть інвестувати у нове обладнання, технології, розширення виробництва, покращення якості продукції тощо.
2. Пошук та розвиток нових продуктів та послуг - ТНК можуть інвестувати у дослідження та розробку нових продуктів та послуг, які можуть приносити нові доходи та розширювати сферу їхньої діяльності.
3. Міжнародну експансію - ТНК можуть інвестувати у розширення своєї діяльності за межами країн, де вони вже присутні, шляхом придбання компаній або створення нових філій та підприємств.
4. Придбання інших компаній - ТНК можуть інвестувати у придбання інших компаній, щоб розширити свою діяльність та збільшити свій ринковий вплив.
5. Підтримку спільноти та зелені ініціативи - ТНК можуть інвестувати у соціальні та екологічні ініціативи, щоб поліпшити свою репутацію та підтримати спільноту.
6. Повернення інвестицій та дивідендів - ТНК можуть інвестувати у фінансові інструменти, які дозволяють отримувати дохід, такий як акції та облігації, або виплачувати дивіденди своїм акціонерам.

1.2 Поняття та детермінанти інвестиційної привабливості міжнародної корпорації

Коли інвестори вирішують, куди інвестувати свої ресурси, вони беруть до уваги багато різних факторів. Ці фактори суттєво залежать від конкретного бізнесу, яким вони займаються або планують започаткувати, а також від загальної прибутковості проєкту в певній області. Також розглядають так звані м'які фактори розташування, які не пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства. До таких факторів належать соціальний клімат, безпека та наявність розважальних, спортивних та культурних закладів в певній області. З точки зору інвестора, ці фактори також мають важливе значення.

Система рівнів формування інвестиційної привабливості ТНК, зображена на рисунку 1.2.

Інвестиційна привабливість країни характеризується низкою факторів, що роблять її привабливою для іноземних інвестицій. Цими факторами можуть бути такі: політична стабільність, економічне зростання, правова база, розмір ринку, робоча сила та інші.

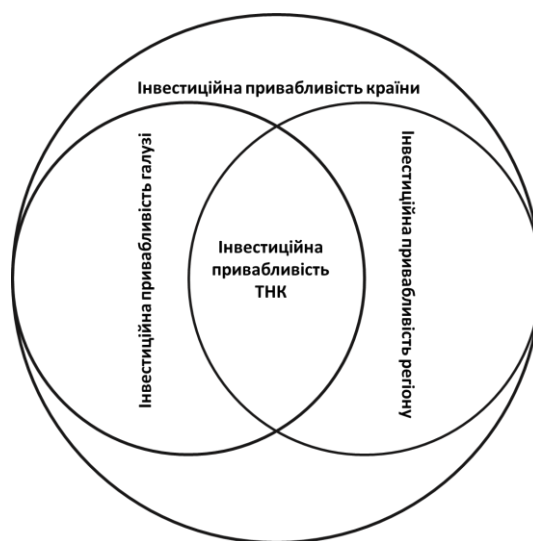

Рисунок 1.2 - Система рівнів формування інвестиційної привабливості ТНК [12]

Оцінка інвестиційної привабливості країни може бути суб'єктивною і залежати від конкретних цілей і вподобань інвесторів. Різні організації та установи використовують різні методології та критерії для оцінки інвестиційної привабливості країн. Деякі джерела, які часто використовуються для рейтингів інвестиційної привабливості, включають:

1. Звіти Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД).
2. Звіти про глобальну конкурентоспроможність Всесвітнього економічного фонду.
3. Індекс економічної свободи стратегічного дослідницького інституту Heritage Foundation.
4. Звіт служби оцінки ризиків країн від британської компанії Economist Intelligence Unit.
5. Кредитні рейтинги фінансових установ Moody's Investor Services, Standard & Poor's, and Fitch Ratings;
6. Глобальний індекс конкурентоспроможності міст від мережі Bloomberg
7. Індекс впевненості прямих іноземних інвестицій американської консалтингової фірми Kearney.

Інвестиційна привабливість регіону означає ступіть придатності для інвестицій у певній географічній зоні. На неї можуть впливати різноманітні фактори, включаючи економічну стабільність регіону, інфраструктуру, природні ресурси, політичну стабільність і нормативне середовище.

Щоб оцінити інвестиційну привабливість регіону, інвестори зазвичай розглядають такі показники, як економічне зростання, рівень зайнятості, ВВП на душу населення, рейтинг легкості ведення бізнесу, політична стабільність, наявність кваліфікованої робочої сили та розмір ринку. Крім того, такі фактори, як податковий режим регіону, законодавча база та екологічні норми, також можуть відігравати значну роль у визначенні його інвестиційної привабливості.

Важливо відзначити, що інвестиційна привабливість регіону може змінюватися залежно від галузі та типу інвестицій, які розглядаються.

Наприклад, регіон, привабливий для технологічних стартапів, може бути не таким привабливим для важкої промисловості. [12]

Категорія інвестиційної привабливості галузі (індустрії) визначає комплексну оцінку перспектив розвитку та прибутковості інвестицій у різні галузі економіки, а також рівень інвестиційних ризиків. Оцінка формується на підставі таких факторів, як рівень конкуренції (кількість та розмір конкурентів, інтенсивність конкуренції, наявність замінників товарів), бар'єри для входу на ринок (економії масштабу, права на сировину, державні ліцензії, доступність ресурсів), характеристики ринку (обсяг, темпи зростання, потенціал, циклічність попиту, різноманітність продукції, еластичність цін) та технології (інновації в галузі, складність виробництва, патентна ситуація, вартість та наукомісткість продукції).

Існує кілька підходів і визначень, які використовували вчені для оцінки інвестиційної привабливості транснаціональних корпорацій (ТНК). Ось деякі з ключових:

- підхід на основі ресурсів (RBV) передбачає, що інвестиційна привабливість транснаціональних корпорацій (ТНК) в значній мірі залежить від їхніх внутрішніх ресурсів та можливостей, таких як технологічний досвід, управлінські навички та репутація бренду. Згідно з цією точкою зору, ТНК, що мають унікальні та цінні ресурси, краще здатні створювати конкурентні переваги та генерувати більший прибуток від інвестицій[13].

- інституційний підхід передбачає, що інвестиційна привабливість транснаціональних корпорацій (ТНК) залежить від зовнішнього інституційного контексту, в якому вони діють. Зовнішні інституційні фактори, такі як політична стабільність, законодавчі рамки та соціальні норми, можуть впливати на здатність ТНК працювати та отримувати прибуток. ТНК, які можуть адаптуватися до цих зовнішніх інституційних чинників, є більш привабливими для інвесторів.

- підхід на основі теорії мереж. Згідно з підходом теорії мереж, інвестиційна привабливість ТНК залежить від їхніх відносин з іншими компаніями, урядовими організаціями та іншими установами. За цією теорією, ТНК, які є частинами потужних та різноманітних мереж, мають кращий доступ до ресурсів, інформації та можливостей, які можуть підвищити їх конкурентоспроможність та доходи. [14]

- підхід на основі стратегічного менеджменту: цей підхід підкреслює важливість стратегічного вибору та дій ТНК для визначення їхньої інвестиційної привабливості. Згідно з цією точкою зору, ТНК, які приймають ефективні стратегії, такі як диверсифікація, інтернаціоналізація та інновації, мають більше шансів залучити інвестиції та отримати вищі прибутки. Цей підхід також підкреслює важливість аналізу конкурентного середовища та визначення конкурентних переваг ТНК [15].

- підхід на основі економічної перспективи: цей підхід зосереджується на макроекономічних факторах, які впливають на інвестиційну привабливість ТНК, таких як зростання ВВП, розмір ринку та вартість робочої сили. Згідно з цією точкою зору, ТНК, які працюють у країнах зі стабільною економікою та гарними показниками розвитку, можуть мати високий потенціал залучення інвестицій та досягнення успіху [16].

Інвестиційна привабливість корпорації - це здатність підприємства привертати та утримувати інвестиції від зовнішніх та внутрішніх інвесторів на конкурентній основі.

Інвестиційна привабливість може поділятися за різними ознаками на різні підкатегорії. Наведена класифікація та характеристика показана на рисунку А.1.

Основні чинники та детермінанти інвестиційної привабливості корпорації:

1. Економіко-географічне положення: Воно визначає рівень доступності ринків збуту, джерел сировини та енергії, ступінь конкуренції на ринку,

наявність й якість як транспортних, так і комунікаційних інфраструктур, наявність кваліфікованої робочої сили та рівень оподаткування;

2. Галузева приналежність: Наприклад, ТНК, що працюють у високотехнологічних галузях (інформаційні технології, біотехнології, енергоефективні технології тощо), можуть бути більш інвестиційно привабливими, оскільки мають високу потенційну дохідність та можуть бути перспективними для майбутнього розвитку;

3. Статус власності: коли ТНК має стабільний та прозорий статус власності, це забезпечує інвесторам впевненість у майбутньому успіху підприємства і може бути привабливим для потенційних інвесторів;

4. Інтелектуальний капітал: включає в себе ноу-хау, патенти, товарні знаки, авторські права, дослідження та розробки, бази даних, технології, навички та знання працівників, культуру підприємства та інші когнітивні активи.;

5. Положення на ринку: впливає на потенційні доходи та ризики інвесторів, а також на здатність підприємства до залучення нових інвестицій. ТНК, яка має сильну позицію на ринку, може вести успішну діяльність, забезпечуючи стабільний потік прибутку та збільшення своєї ринкової частки;

6. Вартість бренду та лояльність клієнтів: Бренд є ім'ям, терміном, знаком, символом, дизайном або комбінацією цих елементів, які відрізняють товари або послуги одного продавця від інших і відображають його унікальний ідентифікатор на ринку. Лояльність клієнтів може гарантувати стабільний потік прибутку в майбутньому;

7. Діловий імідж керівництва: забезпечує додаткову впевненість у стабільності та успішності компанії. Крім того, керівництво може мати великий вплив на імідж компанії, що в свою чергу може вплинути на довіру споживачів та інвесторів;

8. Конкурентоспроможність: визначає можливість компанії зберігати та зміцнювати свої позиції на ринку та забезпечувати стійкий прибуток для інвесторів. Також важливою складовою конкурентоспроможності є наявність

економічної експертизи та технологічного лідерства, які дозволяють ТНК бути попереду від своїх конкурентів;

9. Збалансованість контрольних карт: допомагає забезпечити позитивні відносини між різними зацікавленими сторонами та зменшити ризик конфліктів, що можуть негативно вплинути на діяльність та репутацію підприємства;

10. Оборотно́ість капіталу: відображає швидкість, з якою підприємство здатне перетворювати свій капітал на прибуток. Висока оборотно́ість капіталу свідчить про ефективну роботу компанії та високий потенціал доходності для інвесторів;

11. Фінансова стійкість підприємства: означає, що підприємство повинно мати достатній рівень фінансових ресурсів та ефективну систему управління фінансами, щоб забезпечити стійкий розвиток та здатність виконувати фінансові зобов'язання перед інвесторами та кредиторами; включає ефективне управління ризиками, здатність підприємства адаптуватися до змін в економічному середовищі, а також дотримання вимог фінансової звітності та правил аудиту;

12. Структура активів і капіталу: визначає рівень ризику та потенційні можливості для інвесторів. Компанії з більш різноманітним портфелем джерел фінансування можуть бути менш ризиковими для інвесторів, оскільки зменшується ризик залежності від одного джерела фінансування;

13. Ліквідність: забезпечує здатність підприємства вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами, забезпечує фінансову стійкість та відображає загальний стан фінансової діяльності компанії. Висока ліквідність ТНК свідчить про те, що підприємство може швидко реалізувати свої активи та мати достатньо готівки для покриття поточних зобов'язань. Це зменшує ризик для інвесторів, що їх інвестиції можуть бути затримані або несплачені вчасно;

14. Платоспроможність: означає, що підприємство здатне оплатити свої зобов'язання у визначений термін і має достатньо ресурсів для фінансування своєї діяльності. Платоспроможність є важливою для партнерів та постачальників, які бажають забезпечити собі стабільний потік доходу та зменшити ризики, пов'язані з можливістю неотримання платежів вчасно.

15. Прибутковість діяльності: Потенційні інвестори зазвичай оцінюють прибутковість підприємства, перш ніж приймати рішення про інвестування. Це означає, що чим вищий рівень прибутку підприємства, тим більш імовірно, що воно буде привабливим для інвесторів. Прибутковість діяльності ТНК може бути визначена за допомогою різних показників, таких як рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), чистий прибуток тощо. Ці показники вказують на те, наскільки ефективно підприємство використовує свої активи та капітал для генерації прибутку.

В ході формуванні інвестиційної привабливості корпорації інвестор зіштовхується з певними складнощами та значною тривалістю процесу, який складається з наступних етапів:

1) підготовка загальних характеристик фірми, а також аналіз її рівня розвитку:

а. аналіз фінансового стану компанії включає визначення вартості активів компанії, аналіз структури, оцінку обсягу та складу нематеріальних та необоротних активів;

б. оцінка виробничого потенціалу корпорації полягає у визначенні можливостей підприємства щодо виробничих потужностей та їх потенціалу для зростання, рівня зносу обладнання та виробничої технології, а також необхідності проведення модернізації з метою підвищення ефективності виробництва;

в. визначення рівня розвитку менеджменту у компанії передбачає проведення аналізу кадрового потенціалу компанії, оцінку кваліфікації співробітників та визначення їх забезпеченості, що дозволяє встановити ефективність управління підприємством та підготувати рекомендації з метою покращення роботи команди менеджерів.;

г. аналіз інноваційного потенціалу підприємства передбачає дослідження його здатності до інновацій та оцінку наявності та використання новітніх

технологій та інновацій у виробництві, що дозволяє визначити можливості для підвищення конкурентоспроможності та розвитку компанії.;

2) оцінка ринкового потенціалу та конкурентоспроможності виробленої продукції або послуг:

а. визначення ринкового потенціалу та його частки у фірмі (аналіз фірм, що діють у галузі, конкурентного середовища, виявлення сильних та слабких сторін, виявлення шляхів консолідації позицій ринку підприємства та його майбутнього зростання);

б. оцінка якості та конкурентоспроможності продукції або послуг полягає в порівнянні якості та конкурентної позиції товару чи послуги на ринку, виявленні його переваг та пошуку оптимальних способів підвищення конкурентоспроможності. Даний аналіз дозволяє визначити рівень задоволення потреб споживачів та виправити можливі недоліки виробництва, що допоможе збільшити популярність та прибутковість продукції або послуг.);

в. аналіз цінової політики підприємства;

3) аналіз фінансового стану компанії та фінансових результатів:

а. при оцінці фінансового стану компанії проводиться аналіз її фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності, а також ділової активності та рентабельності. Цей аналіз допомагає визначити потенційні ризики та можливості для покращення фінансового стану компанії, а також допомагає зробити рішення про інвестування в дану компанію.;

б. аналіз фінансових результатів компанії передбачає визначення її ефективності та оцінку можливостей її подальшого розвитку[17].

1.3 Методичні підходи до оцінки інвестиційної привабливості міжнародної корпорації

Один з найважливіших кроків у процесі прийняття рішення про інвестування - це оцінка привабливості інвестування в підприємство. Ця оцінка бере до уваги операційну діяльність, конкурентоспроможність на ринку та можливі ризики, пов'язані з інвестуванням. Інвестиційна привабливість підприємства - це економічна категорія, що відображає ефективність його функціонування, яка включає різні кількісні та якісні показники та визначає можливість отримання максимального прибутку інвесторами порівняно з іншими інвестиційними об'єктами за певних ризиків. На сьогоднішній день існує кілька підходів, за якими розроблено різноманітні методи, які дозволяють оцінювати інвестиційну привабливість підприємства з різних точок зору. [18].

Досить поширеним є підхід до оцінки інвестиційної привабливості, заснований на описі фінансової ситуації в організації за допомогою необхідних параметрів (коефіцієнтів). Державні установи часто використовують цей підхід; в Україні законодавством передбачена така методика в Положенні «Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації» [19]. Фінансове становище охоплює всі головні аспекти діяльності підприємства, включаючи його платоспроможність, бізнес-активність та систему розрахунків. Аналіз фінансового стану є ефективним інструментом для визначення результативності інвестицій та оцінки майбутньої можливості підприємства мобілізувати ресурси та повернути залучені інвестиції.

Використовуючи фінансові дані, науковці застосовують інтегральну методику. Згідно цієї методики, передбачається аналіз фінансового стану з визначенням вагомості групових та одиничних показників на основі експертних оцінок, визначення частки розмаху варіаційної множини та ранжування значення за кожним показником. У результаті проведення цих розрахунків визначається інтегральний показник інвестиційної привабливості.

Першим етапом є збір, систематизація та аналіз фінансової звітності підприємства за останні кілька років його діяльності. На відміну від методу рейтингової оцінки, при параметричному аналізі не використовуються неформальні джерела інформації. Бази вихідних даних формуються на основі фінансової звітності ТНК, а саме – балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів.

Другий етап полягає в наступному - на основі фінансової звітності здійснюються розрахунки та аналіз динаміки фінансових показників, які розподілені на п'ять груп (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2 - Фінансові показники, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства (складено автором на основі [20; 21]).

Показник	Розрахунок	Оцінювальні (рекомендаційні) параметри
1. Показники ліквідності та платоспроможності		
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$= \frac{\text{поточні активи} - \text{запаси}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>0.6
Коефіцієнт поточної ліквідності	$= \frac{\text{поточні активи}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$= \frac{\text{грошові активи та їх еквіваленти}}{\text{поточні зобов'язання}}$	>0.15
Чистий оборотний капітал	$= \text{поточні активи} - \text{поточні зобов'язання}$	>0
2. Показники ділової активності		
Коефіцієнт оборотності активів	$= \frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{балансова вартість активів}}$	Висхідний тренд
Коефіцієнт оборотності запасів	$= \frac{\text{собівартість реалізованою продукції}}{\text{балансова вартість запасів}}$	Висхідний тренд
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$= \frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{балансова дебіторська заборгованість}}$	Висхідний тренд
Термін погашення дебіторської заборгованості	$= \frac{365}{\text{коеф. оборотності дебіторської заборгованості}}$	Низхідний тренд
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$= \frac{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}{\text{балансова кредиторська заборгованість}}$	Висхідний тренд
Термін погашення кредиторської заборгованості	$= \frac{365}{\text{коеф. оборотності кредиторської заборгованості}}$	Низхідний тренд
3. Показники фінансової стійкості		
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	$= \frac{\text{власний капітал}}{\text{підсумок балансу}}$	>0.5
Коефіцієнт фінансування	$= \frac{\text{власний капітал}}{\text{залучений капітал}}$	<1
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	$= \frac{\text{чистий оборотний капітал}}{\text{поточні активи}}$	>0,1
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$= \frac{\text{чистий оборотний капітал}}{\text{власний капітал}}$	>0

Продовження таблиці 1.2

Показник	Розрахунок	Оцінювальні (рекомендаційні) параметри
4. Показники рентабельності		
Коефіцієнт рентабельності активів	$= \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{балансова вартість активів}}$	Висхідний тренд
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$= \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{балансова вартість власного капіталу}}$	Висхідний тренд
Коефіцієнт рентабельності діяльності	$= \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{чистий дохід від реалізації продукції}}$	Висхідний тренд
Коефіцієнт рентабельності продукції	$= \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{Витрати на виробництво та збут}}$	Висхідний тренд
5. Показники майнового потенціалу		
Коефіцієнт зносу основних засобів	$= \frac{\text{знос основних засобів}}{\text{первісна вартість основних засобів}}$	Низхідний тренд
Коефіцієнт оновлення основних засобів	$= \frac{\text{сума нових основних фондів за первісною вартістю}}{\text{сума основних фондів за первісною вартістю на кінець}}$	Висхідний тренд
Коефіцієнт вибуття основних засобів	$= \frac{\text{первісна вартість оз, що вибули за звітний період}}{\text{первісна вартість основних засобів на початок звітнього}}$	> коеф оновлення оз

Третім етапом є визначення групових інтегральних показників. Для цього існує декілька методів: індексний метод, бальний (рейтинговий метод), графічний метод, статистичний метод. Надалі в роботі буде використано індексний метод. Суть цього методу оцінювання полягає у тому, що кожен з показників порівнюється з граничним (критичним) і в залежності від свого значення отримує нове значення від 0 до 1 включно.

Для проведення такого роду оцінки всі показники умовно поділяються на 2 категорії: нормативні та тенденційні. Для нормативних показників, чітко визначено критичне значення. До таких індикаторів належать всі показники ліквідності та платоспроможності, показники фінансової стійкості, коефіцієнт зносу ОЗ та коефіцієнт мобільності активів. З тенденційними показниками, трохи важче. Для визначення нормативного значення такого роду індикаторів, необхідно проводити нормування, порівнюючи з найкращим значенням за досліджуваній період. Нормування відбувається наступним чином:

Якщо показник перевищує критичне значення використовується наступна формула:

$$x_y^{\text{norm}} = \frac{x_{iy}}{x_{i(\text{norm})}}, \text{ де} \quad (1.1)$$

x_{iy} — фактичне значення показника,

$x_{i(\text{norm})}$ — нормативне значення показника,

i – порядковий номер показника в кожному з блоків.

Якщо ситуація протилежна, тобто нормативне значення більше за фактичне, чисельник та знаменник рівняння міняються місцями:

$$x_y^{\text{norm}} = \frac{x_{i(\text{norm})}}{x_{iy}} \quad (1.2)$$

Після того як кожен показник в кожному з блоків було пронормовано, розраховуємо інтегральну оцінку кожному блоку окремо. Для цього використовуємо наступну формулу :

$$I_j = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n}, \text{ де} \quad (1.3)$$

I_j – інтегральна оцінка кожного з блоків,

n – кількість показників у межах окремого блоку,

j – номер блоку в комплексній оцінці.

Після цього починається фінальний етап – етап визначення інтегрального показника фінансово-економічного стану ТНК.

$$I_{\text{FES}} = \sum_{m=1}^n I_j * \alpha_j \quad (1.4)$$

I_{FES} – загальний інтегральний показник,

α_j – ваговий коефіцієнт кожного блоку фінансового показника.

Значення індексу знаходиться в межах від 0 до 1. Для інтерпретації отриманого значення фінансово-економічного стану ТНК в практиці користуються шкалою бажаності Харрінгтона (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3 - Шкала бажаності Харрінгтона [22]

Межі показника	Оцінка рівня інтегрального показника
[0; 0.20]	Дуже погано
[0.20; 0.37]	Погано
[0.37; 0.63]	Задовільно
[0.63; 0.80]	Добре
[0.80; 1]	Дуже добре

Аналіз інвестиційної привабливості ТНК можна провести й оцінюючи акції на біржі. Акція - це емісійний цінний папір, який забезпечує її власнику (акціонеру) право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів, участь в управлінні акціонерним товариством та на частину майна, що залишилося після ліквідації. Акції можуть слугувати показником інвестиційної привабливості компанії та ринку загалом. Якщо ціна акцій компанії зростає, то це може свідчити про те, що інвестори вірять у її успіх та очікують зростання прибутків в майбутньому.

Для оцінки акцій використовують основні мультиплікатори.

EPS - це фінансовий показник, який використовується для вимірювання частки прибутку компанії, яка припадає на кожну акцію. Він обчислюється шляхом поділу чистого прибутку компанії на кількість акцій, що перебувають у вільному обігу.

$$EPS = \frac{\text{earning}}{\text{amount of shares}} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{кількість акцій}} \quad (1.5)$$

EPS дає інвесторам інформацію про те, скільки прибутку компанія заробляє на кожну акцію. Це може бути важливою інформацією для інвесторів, які шукають інвестиції в прибуткові компанії. Чим вищий EPS, тим більшу частину прибутку припадає на кожну акцію, що може бути привабливим для інвесторів

P/E (Price-to-Earnings) - це коефіцієнт, що використовується для оцінки вартості підприємства. Він вимірює поточну ринкову вартість всіх акцій (ринкову капіталізацію) компанії щодо її прибутку на акцію (earnings per share, EPS).

$$\frac{P}{E} = \frac{\text{price}}{\text{earnings per share}} = \frac{\text{ціна акції}}{\text{прибуток на акцію}} \quad (1.6)$$

P/E показує, скільки інвестори готові заплатити за один долар прибутку компанії.

P/B (Price-to-Book ratio) - це фінансовий показник, який використовується для оцінки ринкової вартості компанії відносно її балансової вартості. Він вказує на те, скільки інвестори готові платити за одиницю вартості балансових активів компанії.

$$\frac{P}{B} = \frac{\text{price}}{\text{book value}} = \frac{\text{Ринкова вартість корпорації}}{\text{Балансова вартість}} \quad (1.7)$$

Інвестори використовують P/B для порівняння компаній в одній галузі. Наприклад, якщо P/B однієї компанії в галузі менший, ніж середнє P/B всіх компаній у цій галузі, це може вказувати на те, що ця компанія може бути вигіднішою для інвестування.

EV (Enterprise Value) - це фінансовий показник, який використовується для оцінки ринкової вартості компанії в цілому. Він включає в себе ринкову капіталізацію (ринкову вартість всіх видів капіталу компанії, таких як акції та облігації) та вартість чистого боргу компанії.

$$EV = MC + ND - \text{Cash} = \text{ринкова капіталізація} + \text{вартість чистого боргу} - \text{гроші та їх еквіваленти} \quad (1.8)$$

EV можна розглядати як ціну, яку інвестор повинен заплатити за придбання всієї компанії. Це оцінює потенційну вартість компанії без урахування того, яким чином вона фінансується. EV є важливим показником для інвесторів, оскільки він враховує не тільки ринкову вартість компанії, але і її заборгованості та інші фактори, пов'язані з її фінансовим станом.

EV/Sales - множник, який показує, наскільки добре продажі компанії покривають її витрати. Використовується для оцінки інвестиційної привабливості компанії з точки зору вартості інвестування. Подібний до мультиплікатору P/S, за винятком того, що замість капіталізації компанії беруть її реальну вартість.

$$\frac{EV}{S} = \frac{EV}{\text{Sales}} = \frac{\text{Вартість компанії}}{\text{Річні продажі}} \quad (1.9)$$

EV включає в себе ринкову вартість всіх видів капіталу компанії, включаючи акції, борг та інші зобов'язання. EV/Sales показує, скільки доларів ринкової вартості компанії приходить на кожний долар її річних продажів.

EV/EBITDA - фінансовий показник, який використовується для оцінки інвестиційної привабливості компанії. Він відображає співвідношення між загальною ринковою вартістю компанії та її прибутком перед відрахуванням відсотків, оподаткуванням, амортизацією та відрахуванням за виплати відсотків та дивідендів (EBITDA).

$$\frac{EV}{EBITDA} = \frac{\text{Вартість компанії}}{\text{Прибуток до сплати відсотків, податків і амортизації}} \quad (1.10)$$

Показує, за який період часу невитрачений на амортизацію та сплату відсотків і податків прибуток компанії окупить вартість придбання компанії. Він дає можливість не лише порівняти компанію з іншими підприємствами з галузі, а зрозуміти недооцінку

P/CF – фінансовий показник, який використовується для оцінки інвестиційної привабливості компанії. Він відображає співвідношення між ринковою вартістю компанії та її генерованим грошовим потоком.

$$\frac{P}{CF} = \frac{\text{Price}}{\text{Cash flow}} = \frac{\text{Ринкова вартість корпорації}}{\text{Грошовий потік}} \quad (1.11)$$

Перевага P/CF у цьому, що грошовий потік – це реальні, а не «паперові» гроші. Їхній рух – «система кровопостачання» бізнесу. Коефіцієнт показує, якою мірою акції компанії переоцінені або недооцінені по відношенню до грошового потоку, який вона генерує.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ КОМПАНІЇ BRITISH AMERICAN TOBACCO PLC

2.1 Визначення та аналіз інтегрального показника інвестиційної привабливості British American Tobacco PLC

British American Tobacco PLC — компанія, що базується у Великій Британії. Вона займається виробництвом тютюнових та нікотинових виробів, включаючи традиційні тютюнові вироби, випарники, системи нагрівання тютюну та жувальний тютюн. Компанія управляє глобально інтегрованим ланцюжком поставок, її продукція поширюється у роздрібних точках по всьому світу. Компанія пропонує свою продукцію під марками Vuse, glo, Velo, Grizzly, Kodiak, Dunhill, Kent, Lucky Strike, Pall Mall, Rothmans, Camel, Natural American Spirit, Newport, Vogue, Viceroy, Kool, Peter Stuyvesant, Craven A, State Бренди Express 555 і Shuang Xi. Географічні сегменти компанії включають США, Азійсько-Тихоокеанський регіон та Близький Схід, Америку та Африку на південь від Сахари, а також Європу та Північну Африку [25].

На першому етапі оцінки інвестиційної привабливості компанії використовуємо 5 груп коефіцієнтів: ліквідність та платоспроможність, ділова активність, фінансова стійкість, рентабельність та майновий потенціал. Для цього проведено аналіз показників за останні 5 років (2018-2022). Кожен з показників потребує окремої уваги до аналізу динаміки.

Першим є клас показників ліквідності та платоспроможності. До цього класу належать коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності та чистий оборотний капітал.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності - це фінансовий показник, який вимірює спроможність компанії виконати свої зобов'язання, використовуючи лише свої найбільш ліквідні активи. Нормативне значення цього коефіцієнту має бути більшим 0,2. У даному випадку (рисунок Б.1), коефіцієнт абсолютної ліквідності показує тенденцію стабілізації на рівні близько 0,19 з 2021 по 2022 рік, що

свідчить про те, що компанія має достатньо грошових ресурсів для покриття своїх короткострокових зобов'язань. Однак, варто звернути увагу на те, що в 2019 та 2018 роках коефіцієнт був значно нижчим, що може вказувати на можливі проблеми зі збереженням достатнього рівня грошових ресурсів в ті роки.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - це фінансовий показник, який вимірює спроможність компанії швидко розрахуватись зі своїми поточними зобов'язаннями. Нормативне значення має бути більше 0,6. Як ми можемо побачити з рисунка Б.2 коефіцієнт швидкої ліквідності становить 0,41 в 2018 році, і підвищується до 0,55 в 2022 році. Це означає, що в компанії недостатньо найбільш ліквідних активів, щоб задовольнити свої поточні зобов'язання, з покращенням в підсумку на 0,14 одиниць протягом п'яти років. Однак, якщо порівнювати з іншими підприємствами в галузі, то цей показник може бути нижчий, що свідчить про меншу ліквідність компанії.

Коефіцієнт поточної ліквідності - це показник, який відображає здатність компанії задовольнити свої поточні зобов'язання за допомогою поточних активів. Згідно рисунку Б.3 коефіцієнт збільшується з 0,77 в 2018 році до 0,86 в 2022 році, що може свідчити про покращення ліквідності компанії. Однак, варто звернути увагу на те, що коефіцієнт поточної ліквідності все ще менший за 1, що може вказувати на те, що компанія може мати проблеми зі здійсненням своїх платежів, особливо у випадку виникнення несподіваних обставин. Таким чином, компанія повинна звернути увагу на покращення своєї ліквідності та зменшення потенційних ризиків.

Чистий оборотний відображає рівень доступності грошових коштів компанії для покриття поточних зобов'язань, тобто наскільки легко компанія може оплатити свої короткострокові зобов'язання за рахунок своїх поточних активів. З наведених даних рисунку Б.4 видно, що чистий оборотний капітал British American Tobacco був від'ємним протягом усього періоду з 2018 по 2022 рік, що означає, що компанія використовувала більше короткострокових джерел фінансування, ніж мала в обороті поточних активів. Також можна спостерігати,

що чистий оборотний капітал знижувався протягом періоду з 2018 по 2022 рік, що може свідчити про погіршення стану фінансових ресурсів компанії. Проте, загалом чистий оборотний капітал зменшився сумарно на 1 642, 5 млн доларів. Можна зробити висновок, що хоча чистий оборотний капітал British American Tobacco залишався від'ємним протягом усього періоду, компанія не зуміла покращити його стан в 2019 році та здійснювати раціональне управління фінансовими ресурсами.

Наступний клас – показники ділової активності. Показники ділової активності включають ряд показників, що відображають, наскільки ефективно компанія використовує свої ресурси для генерації прибутку.

Коефіцієнт оборотності активів є показником ефективності використання активів компанією в процесі виробництва. Він відображає, скільки грошових одиниць виручено за кожен одиницю вкладених коштів в активи. Дані рисунка Б.5 показують, що ефективність використання активів British підвищується. Якщо в 2018 році на кожен залучений долар було виручено 0,17\$, то вже в 2022 цей показник досяг рівня 0,19\$. Медіанне значення цього показника в секторі споживчих товарів складає 0,9. Середня оборотність активів компаній у секторі становить 1,1 зі стандартним відхиленням 0,7.

Коефіцієнт оборотності запасів відображає, скільки разів за період підприємство повертає свої запаси. Занадто високий показник свідчить про обмежену кількість запасів, а занадто низький – про надмірні запаси, які сповільнюють обіг коштів та займають зайве місце. На рисунку Б.6 ми можемо побачити висхідний тренд. Із 2018 по 2022 фінансові роки видно, що коефіцієнт зріс на 0,10 пунктів. Це означає, що за 1 рік корпорація обертає 90% своїх запасів. Це може свідчити про те, що British American Tobacco PLC має надмірні запаси, що може вести до збільшення витрат на зберігання і зменшення прибутку.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості вказує на те, скільки разів середня сума дебіторської заборгованості була конвертована в готівку протягом року. На рисунку Б.7 зображено динаміку цього коефіцієнту, де чітко видно висхідний тренд кожного року. Значення коефіцієнту в 2018 року

становило 7,90, який збільшується до 9,90 в 2022 році. Це означає, компанія змогла зменшити час, необхідний для отримання платежів від своїх клієнтів, і збільшити швидкість обороту своїх активів. Це може бути результатом поліпшення процесів управління кредитами та збільшення ефективності діяльності компанії в цілому.

Термін погашення дебіторської заборгованості представляє собою середню кількість днів, необхідних для перетворення дебіторської заборгованості у готівку. Згідно представлених даних, зображених на рисунку Б.8, середній період погашення збору коштів по рахункам дебіторської заборгованості скоротився з 46,2 днів в 2018 році до 36,87 днів в 2022 року. Це вказує на те, що з часом корпорація почала швидше збирати свої непогашені борги, що може бути позитивною ознакою ефективного управління кредитами.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – це фінансовий показник, який показує скільки разів корпорація погашає середній баланс кредиторської заборгованості протягом фінансового року. За даними рисунку Б.9, коефіцієнт збільшувався від 3,565 в 2018 році до 4,210 в 2022 році. Це свідчить про збільшення ефективності управління заборгованістю перед постачальниками і одночасно зменшення строків її зменшення.

Термін погашення кредиторської заборгованості є показником, який визначає середню кількість днів, необхідних компанії для оплати своїх заборгованостей постачальникам. На рисунку Б.10 чітко видно тенденцію до спаду. В періоді з 2018 по 2022 рік термін погашення кредиторської заборгованості зменшився з 102,385 днів до 86,689 днів. Таке скорочення терміну свідчить про те, що корпорація оплачує заборгованості перед постачальниками швидше і швидше з кожним роком; змогла покращити свої показники.

Важливим є також клас показників фінансової стійкості. До цього класу належать коефіцієнт платоспроможності (автономії), коефіцієнт фінансування, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами та коефіцієнт маневреності власного капіталу.

Коефіцієнт платоспроможності (або коефіцієнт автономії) вказує, наскільки компанія може покрити свої зобов'язання за рахунок свого власного капіталу без необхідності залучення додаткових засобів ззовні. Оптимальне значення коефіцієнту складає 0,5. Згідно рисунку Б.11 за п'ять років динаміка коефіцієнта платоспроможності (автономії) корпорації показує зростання на 0,04. У 2018 році коефіцієнт був 0,45, а в 2022 році - 0,49. Це свідчить про те, що корпорація змогла покращити свою автономію та здатність фінансувати свою діяльність без залучення додаткових джерел зовнішнього фінансування.

Наступним є коефіцієнт фінансування. Коефіцієнт фінансування дозволяє оцінити, який відсоток капіталу компанії складається з власних коштів, а який - з боргових зобов'язань. Аналіз динаміки коефіцієнта фінансування дає уявлення про те, наскільки компанія залежить від боргового фінансування. Оптимальне значення має бути меншим за 1. На рисунку Б.12 з 2018 по 2022 рік коефіцієнт фінансування зменшувався, що може свідчити про зменшення залучених коштів від сторонніх джерел та більш ефективне використання власних ресурсів компанії. Сумарно коефіцієнт впав на 0,20 пункти. Однак, в 2021 та 2022 роках зменшення коефіцієнта сповільнилося, що може означати зменшення потенційної можливості корпорації для залучення сторонніх джерел фінансування.

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами вимірює відношення власних оборотних коштів до загальної суми оборотних активів компанії. Нормативне значення цього показника становить 0,1 і більше, що свідчить про високу фінансову стійкість компанії і її можливість успішно працювати навіть без залучення позикових коштів та інших джерел фінансування. На рисунку Б.13 видно, що значення коефіцієнту є від'ємним, що демонструє значну фінансову залежність корпорації від зовнішніх кредиторів. Проте після стрімкого падіння значення коефіцієнту від -0,29 до 0,41 керівництвом було вжито дії для покращення ситуації. Хоча реальне значення менше від нормативного, видно чіткий висхідний тренд до позитивного значення власних оборотних коштів.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує на те, яку кількість прибутку компанія здатна заробити на кожну одиницю свого власного капіталу. На рисунку Б.14 видно, що як і коефіцієнт забезпеченості власними засобами, коефіцієнт маневреності має негативне значення. Значення коефіцієнту маневреності власного капіталу від'ємне протягом років 2018-2022, що говорить про те, що компанія збиткова і втрачає свій власний капітал. Але негативне значення коефіцієнту маневреності власного капіталу говорить про те, що корпорація має недостатньо власних коштів для фінансування своєї діяльності, або їх ефективність використання недостатня.

Показники прибутковості є ключовими для вимірювання ефективності діяльності підприємства різних форм господарювання, оскільки він відображає відносну ефективність заробітку прибутку.

Коефіцієнт рентабельності активів відображає, яку частину прибутку вдається заробити за рахунок кожного вкладеного в актив гривні. Він дозволяє визначити, наскільки підприємство ефективно використовує свої активи для отримання прибутку. Проаналізувавши рисунок Б.15, за період з 2018 по 2022 рік, коефіцієнт рентабельності активів змінювався не значно, зі значенням від 4,1% до 5,1%. Однак, необхідно враховувати ринкові умови та конкуренцію, щоб зрозуміти, наскільки ефективним є цей показник в порівнянні з іншими компаніями в галузі. Середнє значення коефіцієнту ROA серед 1370 компаній в розвинених економічних регіонах в секторі товарів широкого вжитку становить 3,4%. Тож можна побачити, що значення коефіцієнту рентабельності активів вище за середнє, що свідчить про те, що корпорація ефективно використовує свої активи та може генерувати достатню кількість прибутку для подальшого розвитку та розширення діяльності.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу вказує на той прибуток, який генерується на кожен вкладений долар власного капіталу. Чим вище цей показник, тим більш ефективно підприємство використовує свій власний капітал. На рисунку Б.16 за період з 2018 по 2022 роки, коефіцієнт рентабельності власного капіталу змінювався від 8,80% до 10,50%. Загалом,

можна зробити висновок, що показник рентабельності власного капіталу був досить стабільним протягом розглянутого періоду, з незначними коливаннями в певні роки. Середнє значення цього коефіцієнту в секторі складає 7,1%, медіанне – 7,7%. Отже значення цього коефіцієнту також вище за середнє.

Коефіцієнт рентабельності дозволяє оцінити ефективність використання виробничих ресурсів, що призводять до отримання чистого прибутку. Чим вище коефіцієнт, тим більш ефективно використовуються виробничі ресурси. Згідно рисунку Б.17 за п'ять років спостереження за динамікою коефіцієнта рентабельності діяльності компанії можна зробити такі висновки. Значення показника варіювалося в діапазоні від 21,25% до 26,93%. Відсутність стійкої тенденції розвитку, оскільки показник зростав у 2018 і 2021 роках та знижувався у 2019 і 2022 роках.

Коефіцієнт рентабельності продукції дозволяє оцінити ефективність виробництва конкретної продукції або групи продуктів. Чим вище коефіцієнт рентабельності продукції, тим більш ефективно використовуються ресурси підприємства при виробництві продукції. З рисунку Б.18 видно, що за останні 5 років, коефіцієнт рентабельності продукції зріс з 137,40% в 2018 році до 140,94% в 2022 році, з невеликими коливаннями протягом цього періоду. Це говорить про те, що компанія ефективно використовує свої ресурси та здатна забезпечити прибуток від кожного продукту, що виробляється.

Група показників майнового потенціалу відображає стан та ефективність використання виробничих фондів підприємства.

Коефіцієнт зносу основних засобів - це показник, який відображає, яку частину вартості основних засобів компанія амортизувала протягом певного періоду часу. Аналізуючи дані рисунка Б.19, за останні 5 років коефіцієнт зносу основних засобів компанії British American Tobacco збільшився на 8,49 відсотків. У 2018 році коефіцієнт становив 40,31%, а в 2022 році вже 48,80%. Це може свідчити про те, що компанія проводить більше інвестицій в основні засоби, що також може впливати на збільшення коефіцієнту зносу.

Коефіцієнт оновлення основних засобів - це показник, який відображає співвідношення суми інвестицій в заміну старих основних засобів до суми вартості відпущених основних засобів, що вийшли з ладу. За даними рисунку Б.20, КООЗ корпорації British American Tobacco зменшувався з 8,89% у 2018 році до 6,65% у 2020 році, але потім знову зріс до 8,00% у 2021 році і 7,75% у 2022 році. Можна зробити висновок, що відсутність значних змін КООЗ свідчить про стабільність підходу до оновлення основних засобів в компанії.

Коефіцієнт вибуття основних засобів показує ефективність управління основними засобами компанії та її здатність здійснювати правильні і своєчасні рішення щодо заміни старих основних засобів на нові. Чим менше коефіцієнт вибуття, тим більше основні засоби компанії працюють і тим більш висока ефективність управління ними. Згідно рисунку Б.21, за період з 2018 по 2022 рік, коефіцієнт вибуття основних засобів у корпорації British American Tobacco коливався в межах 0,18-0,38%, з річними змінами на рівні від -0,2% до +0,2%.. Також можна зазначити, що коефіцієнт вибуття у корпорації є достатньо низьким порівняно з іншими компаніями та галузевими стандартами, що є позитивним фактором для її фінансової стабільності.

Далі необхідно розрахувати інтегральний показник інвестиційної привабливості British American Tobacco PLC на основі розрахованих раніше розрахованих всіх фінансових показників корпорації станом на 2022 рік. Для розрахунку інтегрального показника треба провести розрахунок кожного окремого показника згідно нормованих значень. Всі дані заносимо в одну таблицю Б.1.

Тепер можна розрахувати інтегральну оцінку кожному блоку окремо в таблицю 2.1. Після розрахунку підсумкових блочних оцінок за кожною групою фінансових показників, враховуючи однакову питому вагу одиничного показника в кожній групі, необхідно визначити питому вагу кожної з групи показників (з таблиці 2.2).

Таблиця 2.1 - Розрахунок блочних інтегральних оцінок для груп фінансових показників (розраховано автором на основі [26-30])

Блочні інтегральні показники	Значення
Показники ліквідності та платоспроможності	0,694167
Показники ділової активності	1
Показники фінансової стійкості	0,487718
Показники прибутковості	0,913371
Показники майнового потенціалу	0,898376

Таблиця 2.2 - Визначення питомої ваги для кожної групи фінансових показників (розраховано автором на основі [26-30])

Група показників	Питома вага α
Показники ліквідності та платоспроможності	0,25
Показники ділової активності	0,1
Показники фінансової стійкості	0,15
Показники прибутковості	0,4
Показники майнового потенціалу	0,1

Тож тепер можна розрахувати сам інтегральний показник інвестиційної привабливості British American Tobacco PLC.

$$I_{FES} = 0,25 * 0,694167 + 0,1 * 1 + 0,15 * 0,487718 + 0,4 * 0,913371 + 0,1 * 0,898376 = 0,80189$$

За таблицею шкали бажаності Харрінгтона показник інвестиційної привабливості British American Tobacco PLC знаходиться в межах [0,8; 1], що відповідає значенню «дуже добро». Це свідчить про те, що корпорація є привабливою для інвесторів.

Застосування інтегральної оцінки фінансового стану дозволило виявити проблемні аспекти фінансової ситуації корпорації та розробити заходи щодо підвищення ліквідності та платоспроможності. Цей підхід також допомагає виявити можливості для покращення ефективності функціонування підприємства та запобігання фінансових криз.

Аналіз фінансової діяльності British American Tobacco PLC за період з 2018 по 2022 рік показав поліпшення значень багатьох коефіцієнтів у 2022 році в порівнянні зі значеннями 2018 року. Відбулася позитивна тенденція в покращенні коефіцієнтів, таких як коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт

оборотності активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, термін погашення дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, термін погашення кредиторської заборгованості, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт фінансування та коефіцієнт вибуття основних засобів. Загальна оцінка фінансового стану корпорації British American Tobacco PLC за період з 2018 по 2022 рік, враховуючи розрахований інтегральний показник за 2022 рік, відповідає дуже доброму рівню.

2.2 Корпоративні цінні папери British American Tobacco PLC як інструмент інвестиційної привабливості компанії

Оцінювати інвестиційну привабливість корпорації можна не лише шляхом розрахунку інтегрального показника. Зважаючи на те, що акції є основним інструментом, за допомогою якого здійснюється інвестування в корпорацію, оцінка інвестиційної привабливості корпорації через призму її акцій є надзвичайно важливою для інвесторів. Цей підхід є досить поширеним у світі інвестицій та фінансів, оскільки дозволяє оцінити не лише фінансові показники корпорації, а й загальну її репутацію на фінансовому ринку та перспективи її подальшого розвитку.

При оцінці інвестиційної привабливості акцій корпорації необхідно враховувати різні аспекти. Один з них - це поточний курс акцій корпорації на ринку. Курс акцій зазвичай залежить від фінансової стійкості та прибутковості компанії, її ризиків та інвестиційного потенціалу. Інвестори можуть порівнювати ціни акцій різних компаній для того, щоб зробити вірний вибір.

Інший аспект, який необхідно враховувати, - це дивіденди, які виплачує корпорація своїм акціонерам. Величина дивідендів зазвичай залежить від прибутковості компанії та її фінансового стану. Інвестори можуть звернути увагу

на відсоток від прибутку, який корпорація виплачує як дивіденди, щоб зробити вірний вибір інвестування.

Крім того, при оцінці інвестиційної привабливості корпорації необхідно враховувати її ділову стратегію, поточний стан ринку та прогнози розвитку сектору, в якому працює компанія. Інвестори також можуть звернути увагу на кадровий потенціал корпорації та її інноваційність, щоб оцінити можливості розвитку та зростання цін акцій.

В чому ж полягають основні переваги інвестування саме в акції British American Tobacco PLC у порівнянні з іншими компаніями тютюнового сектору? Розглянемо їх.

Перевага 1. Стабільний грошовий потік та нові напрямки розвитку

British American Tobacco - надійна велика компанія з ринковою капіталізацією понад 85 млрд.дол. Вона ідеальний варіант для інвесторів, які прагнуть зменшити загальний рівень ризику свого портфеля. Завдяки специфіці продукту попит залишається постійним на всіх етапах економічного циклу, бізнес генерує стабільний грошовий потік, а основний ризик – регуляторний. Показник Beta (5Y monthly), який відображає волатильність цінних паперів на ринку в цілому, становить 0,42. Це означає, що ціна акцій компанії зазвичай коливається набагато менше, ніж індекс S&P 500. Усе це робить компанію привабливою для більш консервативних інвесторів, які прагнуть передбачуваної поведінки вартості активів.

Як правило, показник вартості компанії (value companies), виражений у вартості цінних паперів має низькі темпи зростання, але в данному разі випадок дещо інший, через те, що British American Tobacco активно розвиває виробництво нового продукту - негорючих (без диму) тютюнових виробів. Надання переваги новим напрямкам може підтримувати високі темпи зростання: за даними звіту 2022 року - загальний дохід British American Tobacco збільшився на 5% у порівнянні з 2021 роком. Незважаючи на те, що основним джерелом доходу компанії є тютюнові вироби, частка доходу від цього продукту знизилася з 91% у 2021 р. до 89% у першому півріччі 2022 р. [38]. Така тенденція пов'язана

зі створенням нової категорії тютюнових виробів (негорючих) для розширення бази клієнтів.

На рисунку В.1 представлено середньорічний темп зростання (CAGR) кількості споживачів цієї товарної категорії. Він становив 30% протягом 2018-2022 років.

Згідно до рисунку В.2 середньорічний темп зростання виручки нового напрямку за той же період становив 31%, а в першій половині 2022 року зростання виручки становило 45%:

За прогнозами експертів очікується зростання цих показників і у подальшому:

- Індійсько-американська компанія з дослідження ринків та консалтингу Grand View Research прогнозує середньорічне зростання глобального ринку електронних сигарет та випарників на рівні 30,6% до 2030 року [40].
- Провідна компанія з дослідження ринку Technavio передбачає зростання середньорічного темпу продажу продукції нагрівання тютюну на рівні 27% протягом 2022-2027 років [41].

Згідно з нещодавніми дослідженнями Grand View Research очікується, що світовий ринок жувального тютюну зростатиме на CAGR 35,7% 2030 року [40]. Це сприятиме British American Tobacco PLC підтриманню темпів, необхідних для досягнення мети[42] - збільшення кількості покупців негорючих тютюнових виробів до 50 мільйонів до 2030 року. Можлива заборона з боку федеративного апеляційного суду США [43] виходу на ринок одного з її конкурентів (компанії Juul) може надати додатковий імпульс для гарних результатів. Ризик такої небажаної уваги з боку управління з продовольства і медикаментів США до продукції "British American Tobacco" поступово зменшується завдяки позитивним результатам дослідження Давида Аццопарді, Лінсі Е. Хасвелл, Юстина Фросина, Майкл Мак'юена та інших під назвою «Оцінка біомаркерів впливу та потенційної шкоди, а також фізіологічних та суб'єктивних показників здоров'я у користувачів тільки нікотиновими подушечками, а також у курців,

колишніх курців і тих, хто ніколи не куриє» [44]. Позитивний прогрес у досягненні цілей, може підвищити впевненість інвесторів у якісному бізнес-плані компанії, що може вигідно вплинути на ціну акцій компанії

Перевага 2. Привабливі дивіденди

British American Tobacco є одним з дивідендних аристократів (компанії, котрі протягом багатьох років зберігають або збільшують дивіденди – прибуток, що виплачується емітентом корпоративних прав на користь власника таких прав, тобто акціонера чи учасника товариства), і виплачує дивіденди з 1995 року, поточна дохідність становить приблизно 7,3% річних, що є дуже привабливим показником і у більш ніж 4 рази перевищує середню дивідендну дохідність, яку пропонують компанії з індексу S&P 500.

Крім того, компанія має [45] регулярну програму викупу акцій, останню з яких було завершено у 2022 році, на загальну суму 2 млрд фунтів стерлінгів (приблизно 2,4 мільярда, або 2,8% від поточної ринкової капіталізації). Оскільки British American Tobacco продовжує бути недооціненою порівняно з її історичною вартістю, існує можливість, що керівництво компанії незабаром може оголосити про нову програму з аналогічним розміром авторизації.

Розглянемо основні мультиплікатори, починаючи з мультиплікаторів P/E, P/S, P/B. Для цього розрахуємо їх значення, порівняємо із аналогічними показниками конкурентів.

Інтерпретація цього мультиплікатора на рисунках В.3 і В.4 наступна – ринок наразі готовий платити 9,6 фунтів стерлінгів за кожен фунт стерлінгів чистого прибутку, що отримує корпорація. Більш того значення 9,6 можна розуміти й наступним чином: окупність акції – 9,6 років. Форвардне значення менше за фактичне, що свідчить про віру інвесторів у корпорацію. Самого значення P/E для повноти оцінки буде замало, тому необхідно порівняти це значення із відповідними значеннями конкурентів та сектору.

Як можна побачити з рисунку В.5 значення мультиплікатору P/E British American Tobacco PLC знаходиться нижче від своїх конкурентів. Крім того, в

порівнянні з конкурентами темпи росту виручки наближені до самого значення мультиплікатора P/E (чим менший розрив між двома показниками, тим краще).

Судячи з рисунку В.6 середнє значення P/E в секторі складає 11,1х. Якщо значення мультиплікатора менше за медіанне, то це свідчить про недооціненість акцій та можливий потенціал росту. Також це позитивний сигнал для інвесторів, які шукають компанії з низьким рівнем ризику і бажають зберігати свої інвестиції у стабільних компаніях з хорошими фундаментальними показниками.

Мультиплікатор P/S на рисунках В.7 і В.8 показує, що за 1 фунт стерлінгів чистого доходу від реалізації продукції інвестор платить 2,2 фунти. Це значення доволі низьке, що для мультиплікаторів даного типу, є позитивною ознакою. Форвардний мультиплікатор менший за фактичний, що є також непоганим зрушенням на користь інвестиційної привабливості корпорації. Для повного аналізу необхідне порівняння з компаніями-конкурентами та сектором.

З огляду на рисунок В.9 зрозуміло, що значення мультиплікатора нижче від середнього 2,7х. Проте не слід вважати, що акції корпорації Imperial Brands більш привабливі за BAT Co. Можна побачити, що темпи росту чистого доходу від реалізації товарів цієї компанії має від'ємне значення, тож одного значення мультиплікатору для аналізу недостатньо.

Згідно рисунку В.10 для сектору середнім значенням є 2,3х. В порівнянні з сектором акції BAT PLC перевищує середнє. Це свідчить про те, що акції компанії за цим мультиплікатором не є переоціненими.

На рисунку В.11 мультиплікатор P/B показує, що на 1 фунт стерлінгів, вкладений в корпорацію, інвестор отримає майна компанії на вартість 1,25 фунти (1/0,8 частину активу). Значення в межах від 0 до 1 вказує на те, що ринок оцінює корпорацію нижче вартості її майна. При значенні в 1 - акції оцінені справедливо, більше 1 – переоцінені.

Відповідно рисунку В.12 середнє значення мультиплікатора серед конкурентів становить 4,7х. Порівняно з Diageo, Imperial Brands та Associated British Foods P/B BAT PLC розташовано значно нижче, що свідчить про значну недооцінку акцій.

В списку корпорацій того ж сектору корпорація займає також гарні позиції. На рисунку В.13 видно, що середнє значення складає 1,8х, а значення BAT PLC – 0,84х. Тому сміливо можна стверджувати, що за цим показником корпорація проблем немає.

Що ж до інших мультиплікаторів, то їх трактування можливе лише в порівнянні з іншими компаніями-конкурентами. В таблиці 2.4 наведено розраховані значення мультиплікаторів в порівнянні з Philip Morris International Inc, Altria Group Inc та Imperial Brands PLC.

Таблиця 2.3 - Порівняння мультиплікаторів EV/Sales, EV/EBITDA та P/CF BAT PLC з основними конкурентами в галузі.[47]

Корпорація	EV/Sales	EV/EBITDA	P/CF
British American Tobacco PLC	4,20х	8,88х	6,07х
Philip Morris International Inc	5,93х	13,38х	15,35х
Altria Group Inc	5,10х	8,58х	11,06х
Imperial Brands PLC	3,42х	7,11х	6,16х
Середнє значення	4,65х	8,73х	8,61х

Чим нижче значення кожного з мультиплікаторів, тим краще. З наведеної таблиці видно, що і EV/Sales, і P/CF нижчі за середні значення, що є гарним сигналом для інвесторів. Лише значення EV/EBITDA перевищує середнє на 0,15х пунктів.

Підбиваючи підсумки, можна стверджувати, що акції корпорації мають гарний потенціал до росту, стійку дивідендну політику, позитивні для інвесторів значення мультиплікаторів. З пелюсткової діаграми 2.35 видно, що 4 з 6 мультиплікаторів мають найвищі можливі значення, а останні 2 – знаходяться в межах від 0,8 до 1.

Рисунок 2.1 Пелюсткова діаграма мультиплікаторів оцінки BAT PLC (розраховано автором на основі [46-47])

Інвестиційні фонди також гарно оцінюють акції корпорації (таблиця 2.2). Мінімальна ціна, за яку готову купувати акції British American Tobacco PLC, встановлена американським міжнаціональним інвестиційним банком Cowen, становить \$42,5 за акцію. Інвестиційний банк Великобританії Panmure Gordon своєю чергою встановила цільову ціну \$56,34 за акцію. Згідно з дослідженням, справедлива вартість акцій становить \$49,1 за штуку, що передбачає потенціал зростання на 27,6%. Однак варто враховувати, цільова ціна акції доларах може змінюватись в залежності від зміни курсу фунта стерлінгів.

Таблиця 2.4 - Оцінка інвестиційних будинків акцій BAT PLC[47]

Дата публікації	Інвестиційний фонд	Цільова ціна	Потенціал росту
08.12.2022	INVESTEC BANK (UK) PLC	\$48,57	25,00%
08.11.2022	BAPTISTA RESEARCH	\$49,80	28,00%
10.06.2022	PANMURE GORDON	\$56,34	45,00%
13.12.2022	CREDIT SUISSE - EUROPE	\$49,17	27,00%
15.02.2023	COWEN AND COMPANY	\$42,50	9,00%
22.07.2022	SOCIETE GENERALE	\$48,33	24,00%

2.3 Напрями поліпшення інвестиційної привабливості компанії

Проведені аналітичні розрахунки привабливості British American Tobacco показали, що компанія є доволі привабливою для інвестицій як за фінансово-господарськими показниками, так і за корпоративними цінними паперами. Але в економічному середовищі, що постійно змінюється, в умовах жорстокої конкуренції потрібно постійно розвиватися. Саме тому корпорація намагається підвищувати свою інвестиційну привабливість.

Аналіз факторів та визначення напрямів підвищення інвестиційної привабливості покладено в основу формування високої конкурентоспроможності підприємства на інвестиційному ринку й безперечно пов'язано із загальними факторами інвестиційної привабливості. Фактори, що впливають на зростання інвестиційної привабливості компанії, будуть різними для кожного типу інвесторів. Саме тому доцільно розподілити напрями підвищення інвестиційної привабливості корпорації за визначальними факторами (таблиця 2.7).

Таблиця 2.5 - Фактори та напрями підвищення інвестиційної привабливості компаній [48]

Фактор	Напрями підвищення інвестиційної привабливості
Фактори прямого впливу на рівень привабливості корпорації	
Фінансові	1. Підвищення ефективності використання основних фондів корпорації. 2. Зростання ефективності використання обігових коштів. 3. Підвищення ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності корпорації. 4. Удосконалення управління прибутком корпорації
Економічні	1. Запровадження маркетингових заходів. 2. Управління ціноутворенням на продукцію. 3. Упровадження моніторингу цін на сировину та комплектуючі вироби. 4. Зростання ефективності діяльності компанії за рахунок упровадження екологічно безпечного обладнання. 5. Управління якістю

Продовження таблиці 2.5

Фактор	Напрями підвищення інвестиційної привабливості
Фактори опосередкованого впливу на рівень привабливості корпорації	
Кадрові	1. Підвищення ефективності використання соціальних ресурсів корпорації. 2. Підвищення якості роботи управлінського персоналу
Інформаційні	1. Розробка і впровадження прогресивних інформаційних систем на корпорації. 2. Забезпечення доступності внутрішньої інформації. 3. Налагодження каналів обміну зовнішньою інформацією
Фактори підсилення ділової репутації	1. Розробка ефективної PR-стратегії. 2. Створення надійного PR-ресурсу

Кожен з факторів фінансового впливу на рівень привабливості корпорації потребує більш детального розгляду.

Підвищення ефективності використання основних фондів означає збільшення результативності використання виробничих ресурсів, таких як обладнання, машини, транспортні засоби тощо, на підприємстві. Це може бути досягнуто за допомогою різних заходів, таких як:

1. Проведення регулярного технічного обслуговування та ремонту обладнання та машин, що дозволяє зберігати їх у належному стані та зменшує ризики аварійного відмови.
2. Використання більш енергоефективних технологій та обладнання, що дозволяє зменшити витрати на електроенергію та інші види енергії.
3. Оптимізація процесів виробництва та логістики, що дозволяє зменшити час виробництва та витрати на транспортування та зберігання готової продукції.
4. Використання новітніх технологій автоматизації та управління виробництвом, що дозволяє зменшити кількість помилок та збільшити продуктивність праці.
5. Оптимізація складського управління та ланцюга постачання, що дозволяє зменшити запаси готової продукції та сировини, а також підвищити швидкість доставки та знизити витрати на транспортування.

6. Підвищення кваліфікації працівників та впровадження системи мотивації, що дозволяє збільшити продуктивність праці та підвищити ефективність використання основних фондів.

Одним з прикладів компаній, які покращили свою інвестиційну привабливість шляхом підвищення ефективності використання основних фондів, є Ford Motor Company. Вона успішно використовує інноваційні технології та підходи до управління виробничими процесами для підвищення продуктивності та зниження витрат. Компанія Ford запровадила нові технології, такі як штучний інтелект, робототехніка та автоматизація, що дозволило їй зменшити витрати на працю та збільшити продуктивність виробничих ліній; зосередилася на розробці більш ефективних транспортних засобів (запустила програму EcoBoost, яка дозволяє зменшити споживання палива та викиди шкідливих речовин в атмосферу) [49].

Зростання ефективності використання обігових коштів означає підвищення продуктивності використання грошових ресурсів, які пов'язані зі здійсненням операцій, що не стосуються основної діяльності підприємства (наприклад, закупівля сировини, оплата рахунків за комунальні послуги тощо).

Для підвищення ефективності використання обігових коштів підприємство може застосовувати наступні стратегії:

1. Зменшення кількості запасів та збільшення їх оборотності;
2. Зменшення строків платежу, використання електронних систем оплати, виведення заборгованостей з партнерами на оптимальний рівень.
3. Підвищення ефективності управління коштами та вкладеннями, вибір оптимальних способів фінансування, управління ризиками.
4. Використання методів оптимізації процесів виробництва, впровадження інноваційних технологій та автоматизації.
5. Збільшення контролю над фінансовими процесами та здійснення постійного аналізу фінансових результатів діяльності підприємства.

Прикладом правильної стратегії використання обігових коштів можна вважати діяльність Apple Inc. в 2022 році. Компанія змогла підвищити

ефективність використання обігових коштів за допомогою зменшення запасів та підвищення швидкості перетворення їх на готівку [50]. Amazon.com Inc. зосередилася на оптимізації свого ланцюжка поставок та зменшенні запасів на складах. Це дозволило їй підвищити швидкість перетворення запасів на готівку та зменшити операційні витрати [51].

Для підвищення ліквідності, фінансової стійкості та платоспроможності корпорації можна використовувати наступні стратегії:

1. Розробка та реалізація стратегії збільшення прибутковості, шляхом підвищення продуктивності праці, оптимізації процесів виробництва, зниження витрат на виробництво, підвищення цін на продукцію тощо.
2. Проведення аналізу ризиків та впровадження заходів для зменшення ризиків, шляхом страхування від можливих збитків, резервування фінансових ресурсів на непередбачувані ситуації тощо.
3. Впровадження ефективної системи управління кредитами та забезпечення ліквідності, шляхом укладення довгострокових договорів з постачальниками, підвищення ефективності роботи з клієнтами, впровадження системи керування кредитами та ризиками.
4. Розробка оптимальної структури капіталу, яка відповідатиме потребам компанії, зменшить фінансовий ризик та забезпечить платоспроможність.

Один з прикладів компанії, яка покращила свою інвестиційну привабливість шляхом підвищення ліквідності та фінансової стійкості, є компанія PepsiCo. У 2012 році вона здійснила реструктуризацію свого портфеля продуктів, зосередившись на виробництві та продажу більш прибуткових продуктів. Це призвело до підвищення рентабельності компанії та її фінансової стійкості. Щодо підвищення платоспроможності, можна згадати приклад компанії Tesla. У 2020 році компанія збільшила свій капітал на 5 млрд доларів за допомогою емісії нових акцій та конвертованих облігацій, що дозволило їй збільшити свій резерв готівки та підвищити свою платоспроможність [52].

Удосконалення управління прибутком може бути важливим фактором для підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Досягається завдяки наступним заходам:

1. Аналіз структури витрат підприємства з метою виявлення найбільш ефективних і неефективних сегментів.
2. Визначення обсягу потреби в інвестиціях в розвиток бізнесу з урахуванням планованих прибутків та ризиків.
3. Встановлення метрик, які дозволяють оцінювати ефективність управління прибутком на різних етапах функціонування підприємства.
4. Розроблення стратегії управління прибутком, що базується на аналізі даних та розрахунках, проведених на основі виявлених метрик.
5. Впровадження інструментів контролю та аналізу доходів та витрат підприємства з метою максимізації прибутку та зменшення ризиків.
6. Вдосконалення системи мотивації персоналу, яка базується на стимулюванні зусиль спрямованих на підвищення прибутковості підприємства.
7. Застосування новітніх технологій управління фінансами та аналізу даних з метою підвищення ефективності управління прибутком.

Одним з прикладів компанії, яка успішно змогла покращити свою інвестиційну привабливість шляхом удосконалення управління прибутком, є Nestle. Компанія запровадила програму зниження витрат і оптимізації бізнес-процесів, що дозволило їй збільшити свій прибуток на 30% за перші шість місяців 2017 року [53]. Інший приклад - компанія Microsoft, яка змогла збільшити свій прибуток за останні роки завдяки стратегії зосередження на хмарних технологіях та інтернет-безпеці. Компанія також активно вивчала ринок та відстежувала тренди, щоб вчасно реагувати на зміни в галузі та відповідно коригувати свою стратегію. [54]

Для підвищення інвестиційної привабливості корпорації British American Tobacco PLC доцільно реалізувати такі стратегії :

- Диверсифікація асортименту продукції: BAT може розширити асортимент продукції, включивши альтернативні системи нагріву нікотину, такі як електронні сигарети та тютюнові вироби з підігрівом. Розширення асортименту продуктів допоможе компанії не тільки залучити більше клієнтів, але й відповідати на зміни регуляторних вимог та обмежень, що стосуються традиційних тютюнових виробів.

- Удосконалення практики сталого розвитку: оскільки інвестори все більше зосереджуються на факторах ESG (екологічні, соціальні та управлінські), BAT може покращити свою практику сталого розвитку, зменшивши свій вуглецевий слід, інвестуючи у відновлювані джерела енергії та забезпечивши етичне джерело тютюнового листа.

- Поліпшення фінансових показників: BAT може покращити свої фінансові показники шляхом впровадження заходів щодо скорочення витрат, оптимізації свого ланцюжка поставок та інвестування в нові технології для підвищення продуктивності та ефективності.

- Вдосконалення корпоративного управління: BAT може посилити свою практику корпоративного управління шляхом підвищення прозорості, забезпечення різноманітності правління та сприяння етичній бізнес-практиці. Це допоможе зміцнити довіру серед інвесторів і підвищити репутацію компанії.

- Дивідендна політика: BAT PLC може підтримувати послідовну дивідендну політику для залучення інвесторів, які прагнуть стабільного доходу. Послідовна та стабільна дивідендна політика може продемонструвати фінансову дисципліну та забезпечити впевненість інвесторам.

- Раціоналізація портфеля активів: BAT може вилучити неефективні або непрофільні активи, щоб оптимізувати свій портфель і вивільнити капітал для інвестицій у можливості з вищим прибутком. Це може допомогти покращити показники рентабельності активів (ROA) і рентабельності інвестицій (ROI), що зробить його більш привабливим для потенційних інвесторів.

- Зменшення рівня боргу: BAT може зменшити рівень боргу шляхом рефінансування боргу з високою вартістю, визначення пріоритетності

погашення боргу та мінімізації випуску нових боргів. Це може покращити її кредитоспроможність, зменшити її фінансовий важіль і отримати доступ до боргових ринків у майбутньому.

- Мінімізація фінансових ризиків: ВАТ може мінімізувати свої фінансові ризики шляхом хеджування від коливань іноземної валюти, змін процентних ставок і нестабільності цін на товари. Це може допомогти стабілізувати його грошові потоки, зменшити невизначеність і підвищити його фінансову стабільність.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи було проведено дослідження існуючих теоретичних матеріалів по оцінці інвестиційної привабливості корпорації, вивчено праці багатьох авторів, які напрямую чи опосередковано пов'язані з тематикою роботи, встановлено ступінь розробленості проблеми.

Незважаючи на багато наукових досліджень на задану тему, поняття "інвестиційна привабливість корпорації" все ще не має загальноприйнятого визначення. В цілому, це явище можна описати як здатність компанії залучати вертати зовнішні капіталовкладення.

Для визначення інвестиційної привабливості корпорації інвестори можуть використовувати різноманітні критерії, включаючи:

1. Фінансову стійкість та потенційну дохідність компанії на основі фінансових звітів.
2. Перспективи розвитку компанії в майбутньому, включаючи потенційні можливості для збільшення ринкової частки та доходів.
3. Рівень конкуренції в галузі, в якій працює компанія.
4. Ступінь ризику, пов'язаного з інвестуванням в цю компанію, зокрема з урахуванням факторів, таких як ступінь залежності компанії від окремих ринків або продуктів, а також економічної та політичної стабільності країн, в яких компанія діє.
5. Рівень управління та керівництва компанією, включаючи рівень професійної кваліфікації та досвіду керівництва.
6. Інші фактори, такі як репутація компанії, її бренд та інші фактори, які можуть впливати на рішення інвесторів щодо інвестування в компанію

На основі наявних методів та підходів до оцінки інвестиційної привабливості було визначено, що більшість з них базуються на інтегральній оцінці фінансово-господарського стану корпорації за 5 компонентами, а саме: ліквідність та платоспроможність, ділова активність, фінансова стійкість, рентабельність та майновий потенціал.

Для оцінки інвестиційної привабливості British American Tobacco PLC було розраховано інтегральний показник на основі розрахованих показниках фінансово-господарського стану. Після цього було розраховано кожен з блочних інтегралів з урахуванням однакової ваги кожного з коефіцієнтів. На останньому етапі розраховано інтегральну оцінку методом надання кожному з блочних інтегралів своєї вагомості.

Аналіз фінансової діяльності British American Tobacco PLC за період з 2018 по 2022 рік показав поліпшення значень багатьох коефіцієнтів у 2022 році в порівнянні зі значеннями 2018 року. Відбулася позитивна тенденція в покращенні коефіцієнтів, таких як коефіцієнт ліквідності, коефіцієнт оборотності активів, коефіцієнт оборотності запасів, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, термін погашення дебіторської заборгованості, коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, термін погашення кредиторської заборгованості, коефіцієнт платоспроможності, коефіцієнт фінансування та коефіцієнт вибуття основних засобів. Загальна оцінка фінансового стану корпорації British American Tobacco PLC за період з 2018 по 2022 рік, враховуючи розрахований інтегральний показник за 2022 рік, відповідає дуже доброму рівню.

Крім того було проаналізовано інвестиційну привабливість на основі ефективності вкладень активів у цінні папери. Для цього найвагоміші мультиплікатори було порівняно з значеннями конкурентів та галузі в цілому. Аналіз продемонстрував перевагу акцій British American Tobacco PLC над такими конкурентами як Philip Morris International Inc, Altria Group Inc та Imperial Brands PLC.

В результаті проведеної роботи знайдено шляхи підвищення інвестиційної привабливості корпорації British American Tobacco PLC, серед яких диверсифікація асортименту продукції, удосконалення практики сталого розвитку, зміцнення фінансових показників, вдосконалення корпоративного управління, раціоналізація портфеля активів, зменшення рівня боргів, мінімізація фінансових ризиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність», URL: <https://www.spfu.gov.ua/ua/documents/1305.html>
2. Задоя А.О. Міжнародна інвестиційна діяльність: навчальний посібник. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 122 с.
3. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Міжнародна інвестиційна діяльність» URL: http://dspace.wunu.edu.ua/retrieve/14792/unef_kmfige_sme_dmid_LECA.pdf
4. Матюшенко І. Ю. Міжнародний інвестиційний менеджмент : навчальний посібник для студентів спеціальностей 8.03050301 "Міжнародна економіка", 8.03060104 "Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності" / І. Ю. Матюшенко. – Х. : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 520 с. (Укр. мов.).
5. World Investment Report 2019: Special Economic Zones, United Nations Conference On Trade And Development. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2019_en.pdf
6. World Investment Report 2021: Investing In Sustainable Recovery, United Nations Conference On Trade And Development. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_en.pdf
7. Hamdani K., Ruffing L. United Nations Centre on Transnational Corporations: Corporate Conduct and the Public Interest. Taylor & Francis Group, 2017. - 318 p.
8. Transnational Corporations: Educational textbook / S. V. Voitko, O. A. Gavrysh, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko. – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing House “Polytechnica”, 2020. – 202p.
9. Transnational Corporations, Vol. 19, No. 2 (August 2010) URL: https://unctad.org/system/files/official-document/unctaddiaeia2010v192_en.pdf

10. ІНДЗ з дисципліни «Міжнародні економічні відносини» на тему «Тенденції розвитку транснаціонального бізнесу». URL: <https://www.kursak.com/tnk-sutnist-vydy-typy-ta-tendentsii-rozvytku/>
11. О. О. Сініцин. Стратегії формування транснаціонального капіталу за рахунок екстернальних джерел. Інвестиції: практика та досвід. - 2012. - № 17. - С. 43-47.
12. Mustafakulov, S. (2017). Investment Attractiveness of Regions: Methodic Aspects of the Definition and Classification of Impacting Factors. *European Scientific Journal, ESJ*, 13(10), p. 433.
13. *Economic Systems in the New Era: Stable Systems in an Unstable World* / ред.: S. I. Ashmarina та ін. Cham : Springer International Publishing, 2021. – 302p.
14. Schoenman, R. (2014). *Networks and Institutions in Europe's Emerging Markets* (Cambridge Studies in Comparative Politics). Cambridge: Cambridge University Press. – 248p.
15. Barney, J. B. (1991). Firm resources and sustained competitive advantage. *Journal of Management*, 17(1), 99-120.
16. Simona Moagar-Poladian & Iulia Monica Oehler-Sincai, 2013. "Fdi In The Eec-10: A Comparative Analysis," *Global Economic Observer*, "Nicolae Titulescu" University of Bucharest, Faculty of Economic Sciences; Institute for World Economy of the Romanian Academy, vol. 1(1), pages 19-36.
17. Management of investment attractiveness of enterprises: Principles, methods, organization, *International Journal of Applied Business and Economic Research* 15(23):71-82..
18. “The investment attractiveness evaluation: methods and measurement features” by Anatoliy Goncharuk and Svetlana Karavan, *Polish Journal of Management Studies*, 2013, vol. 7, issue 1, p. 160-166.
19. Про затвердження Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Наказ Міністерства фінансів від 04.01.2013 N 2/23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0121-01#Text>

20. Закаблук Г. О. Дослідження динаміки показників фінансово-економічного стану промислових підприємств на засадах інтегрального оцінювання./ Г. О. Закаблук //Інвестиції: практика та досвід. – 2018. – № 12. – С. 36–41.

21. Ларікова Т.В. Особливості розрахунку інтегральної оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання. Науковий вісник Херсонського державного університету. — 2014. — №1. — С. 228—233. URL: http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_06/56.pdf

22. Harrington, E.C. (1965), "The Desirability Function", Industrial quality control, vol. 21, pp. 494—498.

23. Мойсеєнко І., Ревак І., Миськів Г., Чапляк Н. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 276 с.

24. Дзеніс В. О., Дзеніс О.О, Шестакова О.А Міжнародна інвестиційна привабливість підприємства. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку» Причорноморського науково-дослідницького інституту економіки та інновацій. — 2017. — №5. — С. 23-29. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/5791/1/5_2017.pdf

25. Офіційний сайт інвестиційної компанії Freedom 24. URL:<https://freedom24.com>

26. British American Tobacco p.l.c. (No. 3407696) Annual Report 2018.

27. British American Tobacco p.l.c. (No. 3407696) Annual Report 2019.

28. British American Tobacco p.l.c. (No. 3407696) Annual Report 2020.

29. British American Tobacco p.l.c. (No. 3407696) Annual Report 2021.

30. British American Tobacco p.l.c. (No. 3407696) Annual Report 2022.

31. 7eminar Academy. Фінансова англійська мова. Урок 2 Аналіз коефіцієнтів. Defining Relative Clauses. URL:https://storage.7eminar.ua/content/finelf_record/2672/m5/Prezentatsiia_FinEngl_ish_m5_Urok_2.pdf

32. Офіційний сайт компанії- провідника фінансової інформації Yahoo! Finance. URL: <https://finance.yahoo.com/>
33. Офіційний сайт компанії OANDA. FX DATA SERVICES. URL: <https://www.oanda.com/currency-converter/en/?from=GBP&to=USD&amount=1>
34. Офіційний сайт дослідницької платформи Macrotrends. URL: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/BTI/british-american-tobacco/balance-sheet>
35. Офіційний сайт щоденної газети The Wall Strett Journal. URL: <https://www.wsj.com/market-data/quotes/UK/BATS/financials/annual/balance-sheet>
36. Офційний сайт компанії, що займається технологіями та наукою про дані Finbox. URL: <https://finbox.com/NASDAQGS:AAPL/charts>
37. Кобилецький В.Р. Коефіцієнт фінансової стійкості. Онлайн-журнал «Financial Analysis online». URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/301-koefitsient-zabezpechenosti-vlasnimi-oborotnimi-zasobami-zabezpechennya-oborotnikh-aktiviv-vlasnimi-koshtami>
38. Офційний сайт корпорації British American Tobacco PLC URL: https://www.bat.com/group/sites/UK__9D9KCY.nsf/vwPagesWebLive/DOBYAM6R
39. Interim Results 2022 New Category Growth Driving Faster Transformation. British American Tobacco PLC.
40. E-cigarette And Vape Market Size, Share & Trends Analysis Report By Product (Modular Devices, Rechargeable), By Distribution Channel (Online, Retail), By Region (APAC, North America), And Segment Forecasts, 2023 – 2030. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/e-cigarette-vaping-market>
41. Heat-Not-Burn Tobacco Products Market by Product, Distribution Channel, and Geography - Forecast and Analysis 2023-2027.

URL:<https://www.technavio.com/report/heat-not-burn-tobacco-products-market-industry-analysis>

42. Офіційний сайт стратегії корпорації British American Tobacco PLC.
URL:<https://www.bat.com/strategy>

43. Deborah Sophia and Uday Sampath. Federal appeals court puts FDA ban on Juul e-cigarette sales on hold. Reuters.
URL:<https://www.reuters.com/legal/litigation/juul-appeals-block-fda-ban-e-cigarettes-2022-06-24/>

44. Reduced-risk potential of Velo as cigarette alternative reinforced by innovative real-world study by British American Tobacco PLC. URL:
https://www.bat.com/group/sites/UK__9D9KCY.nsf/vwPagesWebLive/DOCLLMPA

45. British American Tobacco Share buyback programme.
URL:https://www.bat.com/group/sites/UK__9D9KCY.nsf/vwPagesWebLive/DOCBHQ8X

46. Офіційний сайт компанії Simply Wall Street Pty Ltd.
URL:<https://simplywall.st/stocks/gb/food-beverage-tobacco/lse-bats/british-american-tobacco-shares/management>

47. Офіційний сайт американсько-британського глобального постачальника даних та інфраструктури фінансового ринку REFINITIV
URL:<https://www.refinitiv.com/en>

48. Науменко О. В. Напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємства метою його розвитку / О. В. Науменко // Управління розвитком. - 2013. - № 21. - С. 21-23.

49. Офіційний сайт видання Forbes wheels.
URL:<https://www.forbes.com/wheels/features/ford-motor-company-2022-forbes-wheels-automaker-of-the-year/>

50. Sushimita Sing. Apple's Supply Chain : A Marvel.
URL:https://www.linkedin.com/pulse/apples-supply-chain-marvel-sushmita-sing?trk=articles_directory

51. Lana Parchuk. How does Amazon Supply Chain Work in 2022
URL:<https://profitwhales.com/archives/articles/amazon-supply-chain-strategy>

52. Любов Балашова. NV Бізнес. Стаття «Tesla розмістить акції на \$5 млрд». URL:<https://biz.nv.ua/ukr/markets/tesla-provede-dodatkovu-emisiyu-akciy-na-5-mlrd-dolariv-ostanni-novini-50129018.html>

53. Офіційний сайт компанії NESTLE. URL:<https://www.nestle.ua/>

54. Офіційний сайт компанії Microsoft.
URL:<https://www.microsoft.com/en-us/investor>

Додаток А

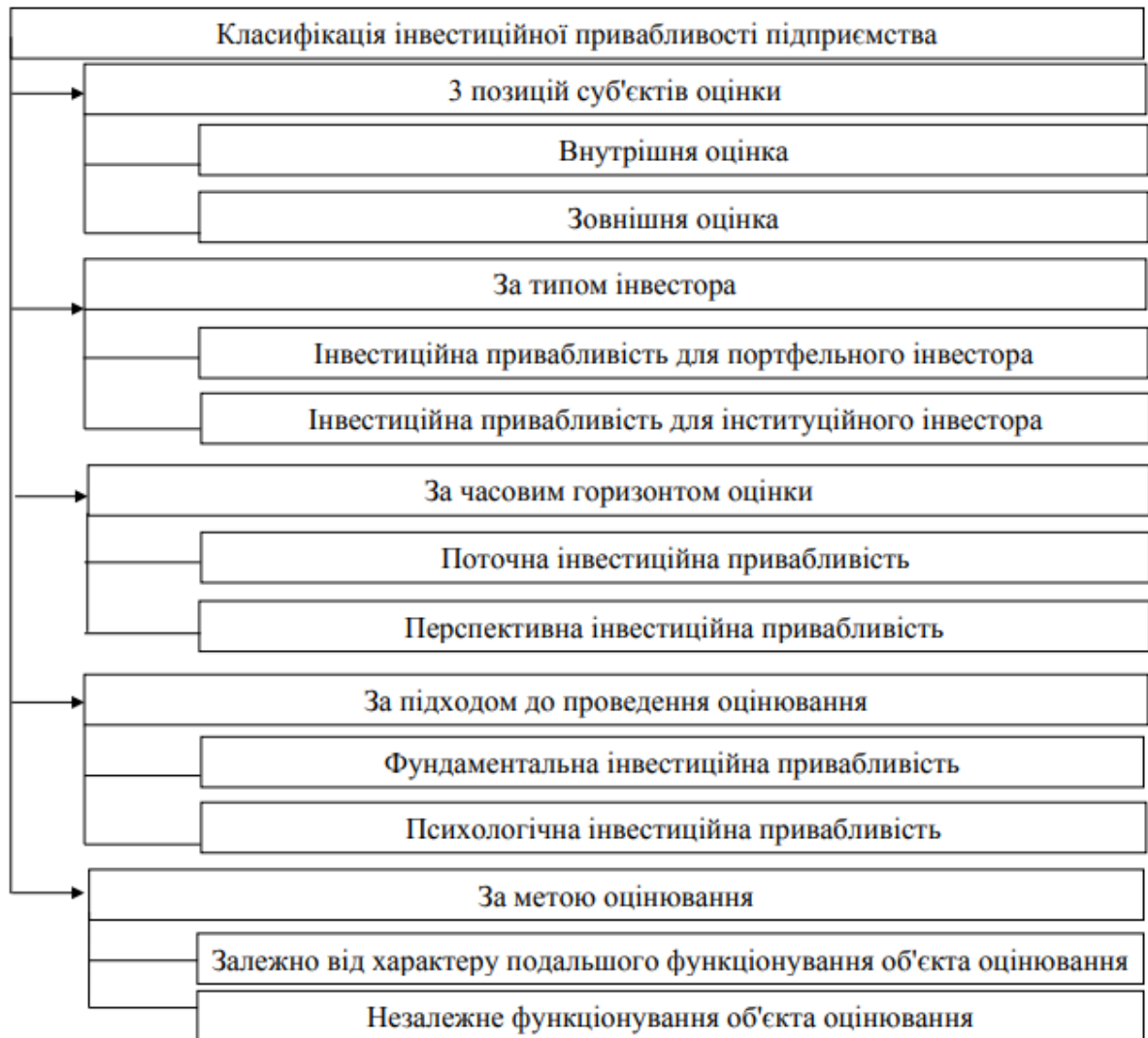

Рисунок А.1 – Класифікація інвестиційної привабливості підприємства [Пономаренко В. С., Піддубна Л. І. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: [Підручник.] / В. С. Пономаренко, Л. І. Піддубна. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 328 с]

Додаток Б

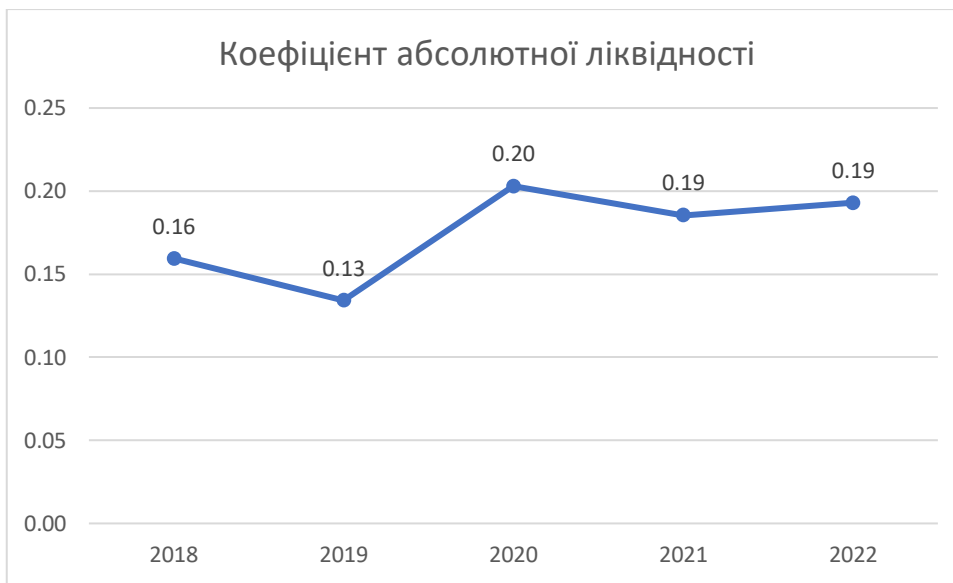

Рисунок Б.1 - Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності (розраховано автором на основі [26-30])

Рисунок Б.2 - Динаміка коефіцієнту швидкої ліквідності (розраховано автором на основі [26-30])

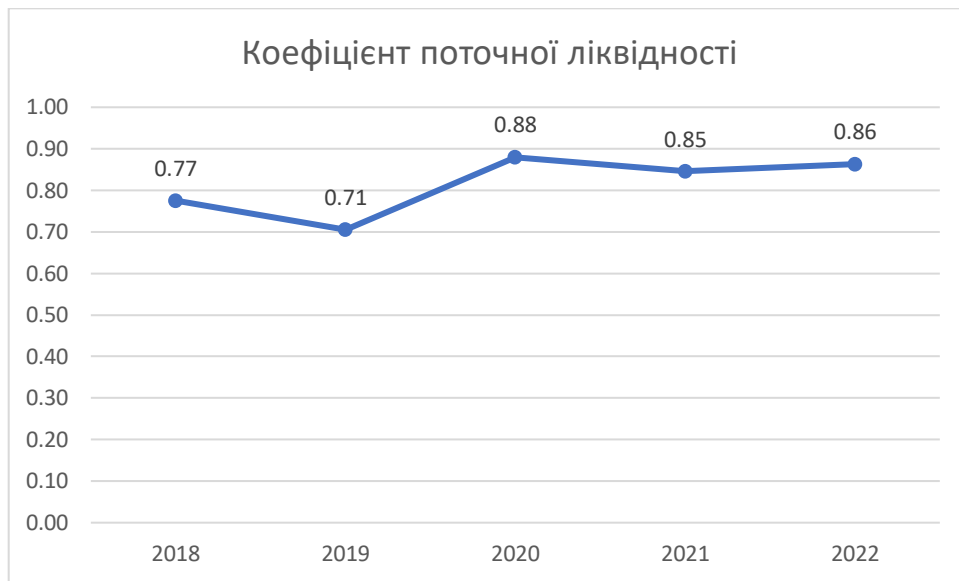

Рисунок Б.3 - Динаміка коефіцієнту поточної ліквідності (розраховано автором на основі [26-30])

Рисунок Б.4 - Динаміка чистого оборотного капіталу (розраховано автором на основі [26-30])

Рисунок Б.5 - Динаміка коефіцієнту оборотності активів (розраховано автором на основі [26-30])

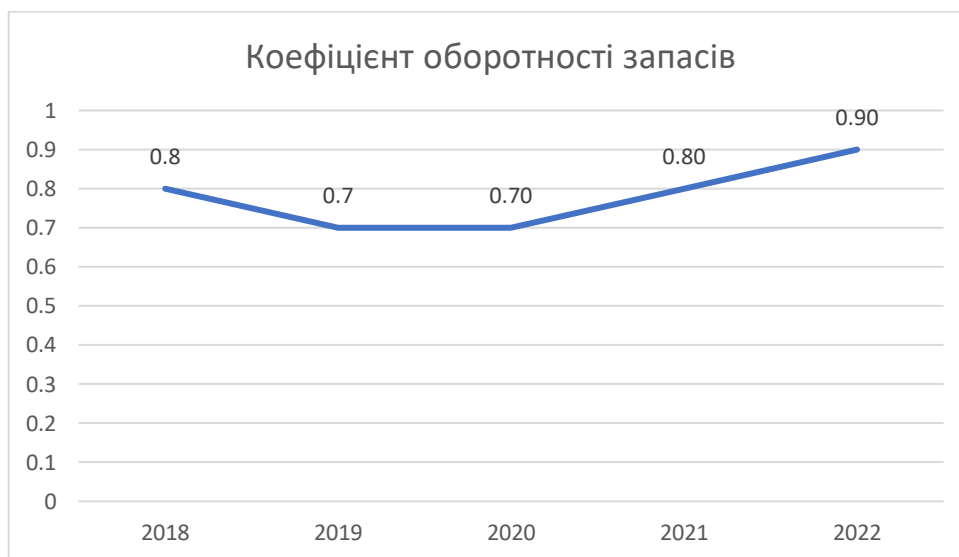

Рисунок Б.6 - Динаміка коефіцієнту оборотності запасів (розраховано автором на основі [26-30])

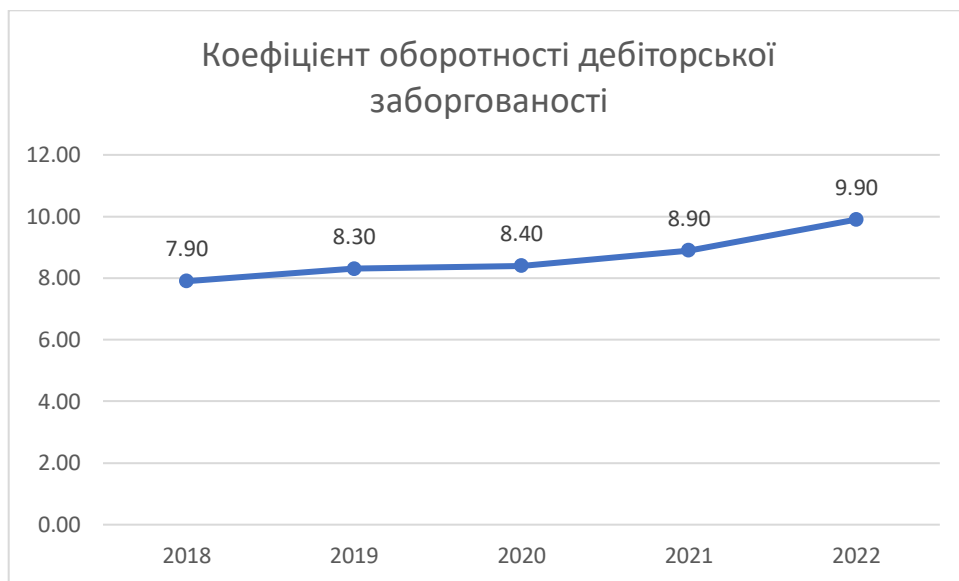

Рисунок Б.7 - Динаміка коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості (розраховано автором на основі [26-30])

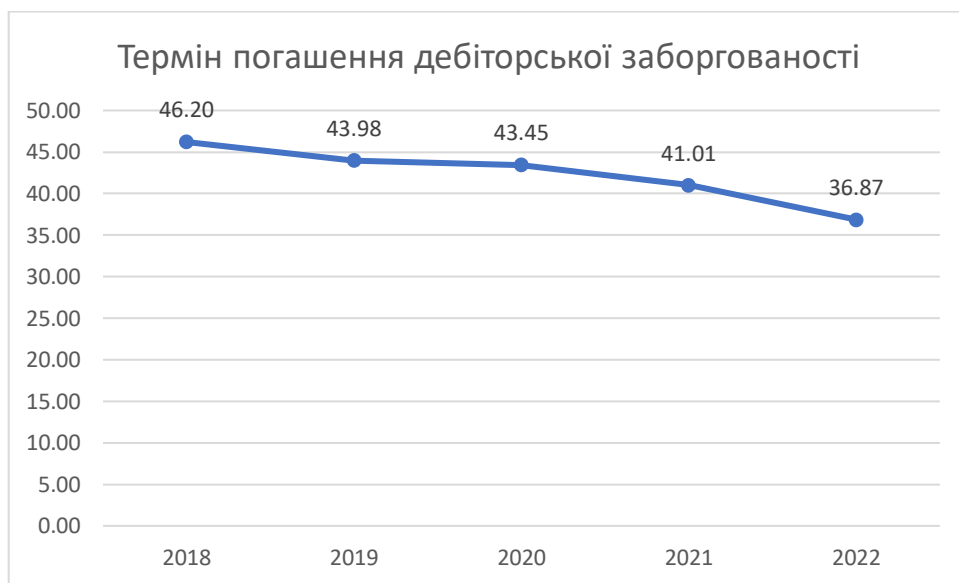

Рисунок Б.8 - Динаміка терміну погашення дебіторської заборгованості (розраховано автором на основі [26-30])

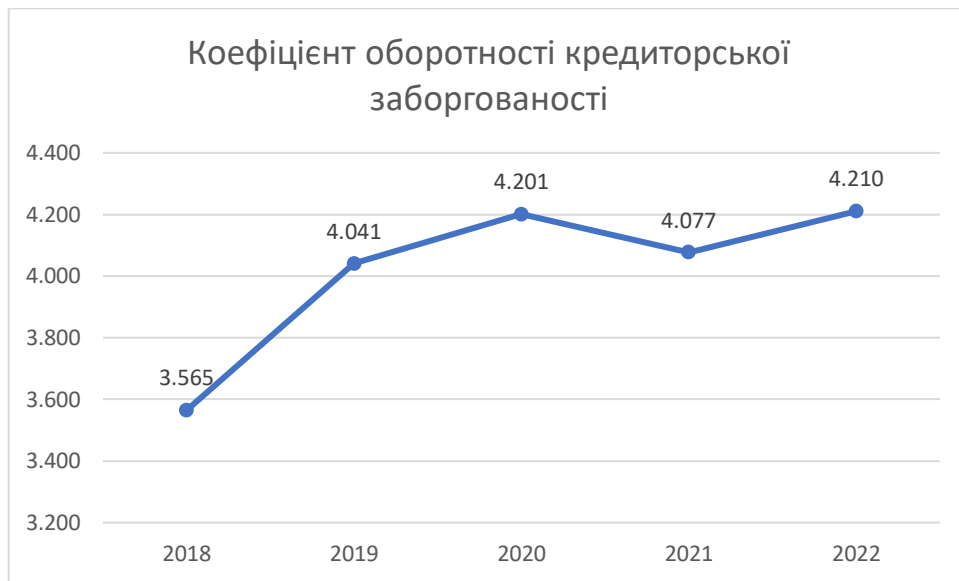

Рисунок Б.9 - Динаміка коефіцієнту оборотності кредиторської заборгованості (розраховано автором на основі [26-30])

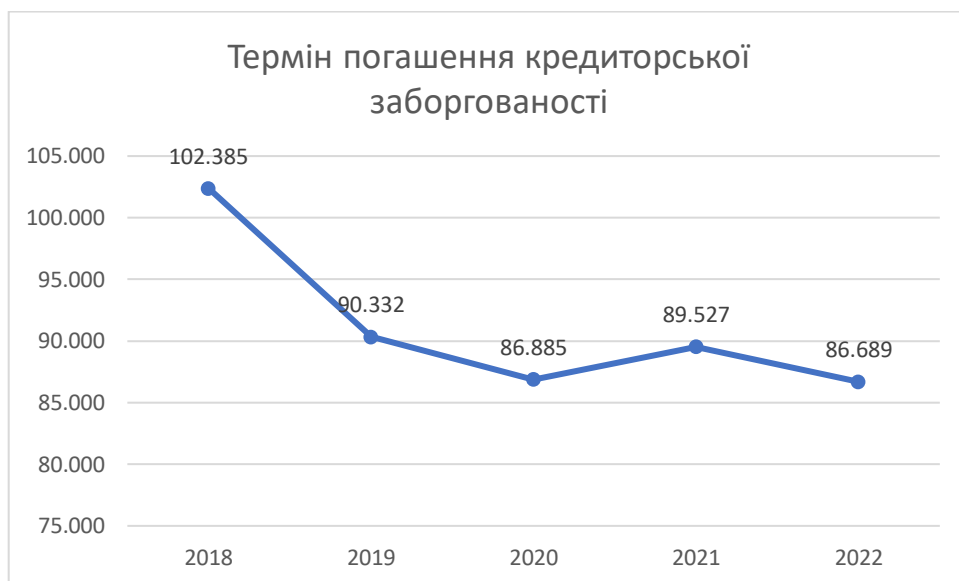

Рисунок Б.10 - Динаміка терміну погашення кредиторської заборгованості (розраховано автором на основі [26-30])

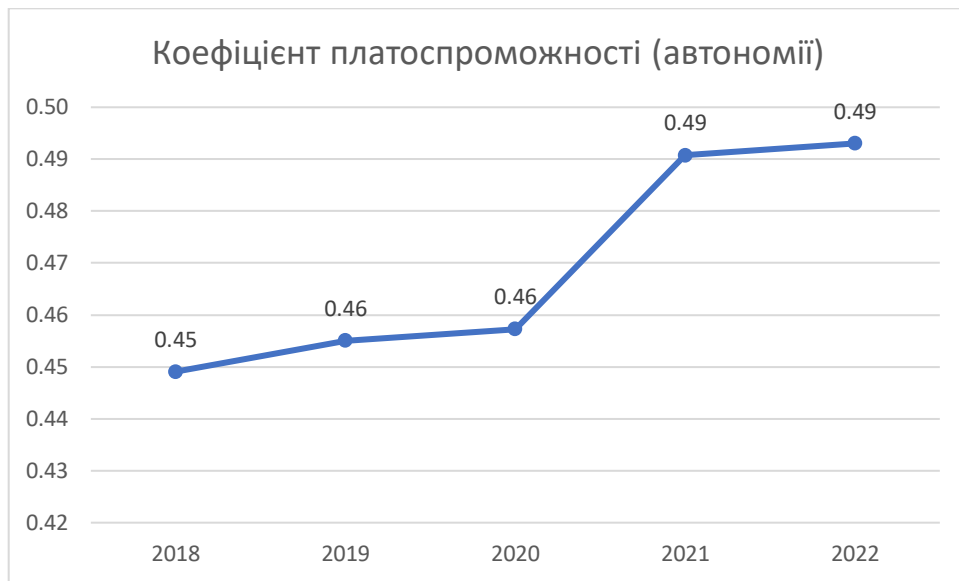

Рисунок Б.11 - Динаміка коефіцієнту платоспроможності (автономії)
(розраховано автором на основі [26-30])

Рисунок Б.12 - Динаміка коефіцієнту фінансування (розраховано автором
на основі [26-30])

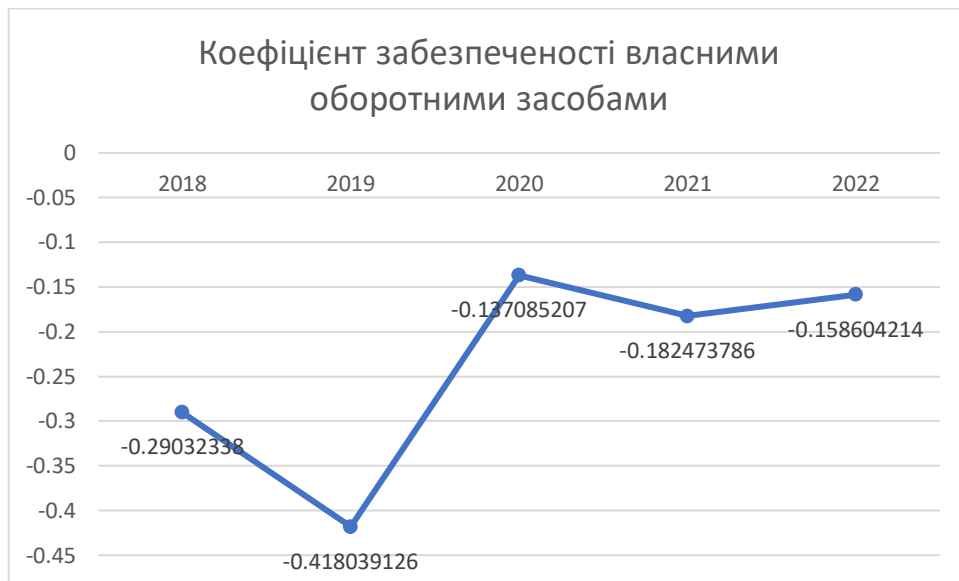

Рисунок Б.13 - Динаміка коефіцієнту забезпеченості власними оборотними коштами (розраховано автором на основі [26-30])

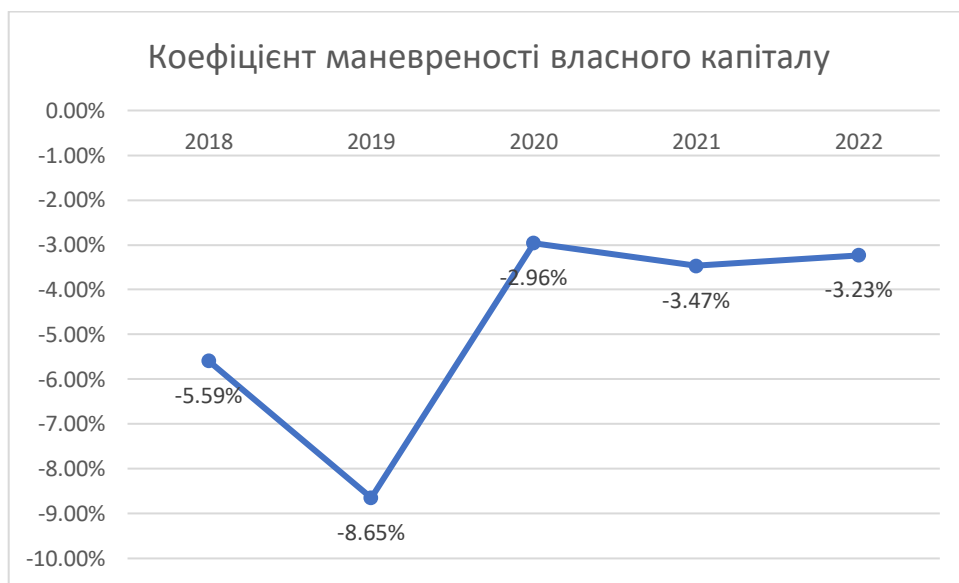

Рисунок Б.14 - Динаміка коефіцієнту маневреності власного капіталу (розраховано автором на основі [26-30])

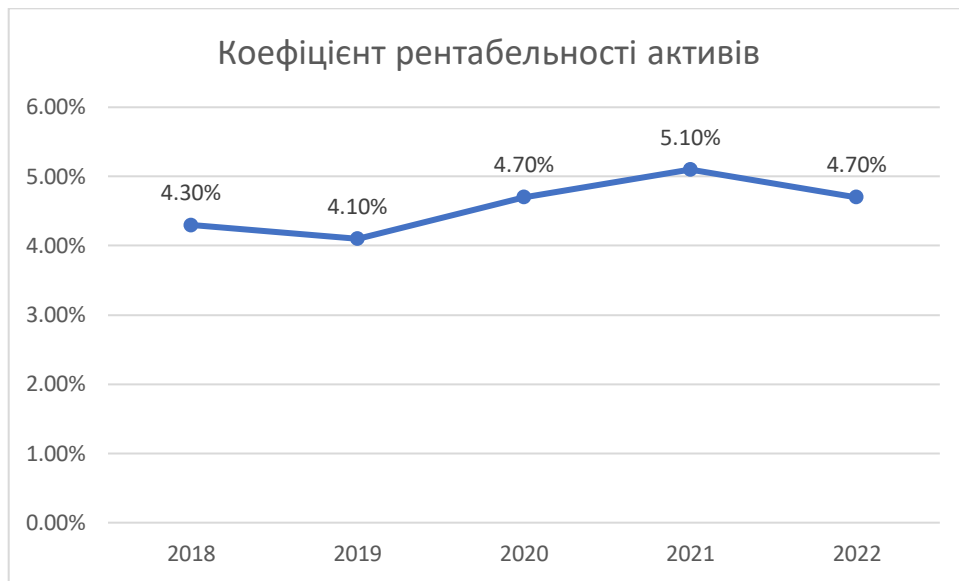

Рисунок Б.15 - Динаміка коефіцієнту рентабельності активів (розраховано автором на основі [26-30])

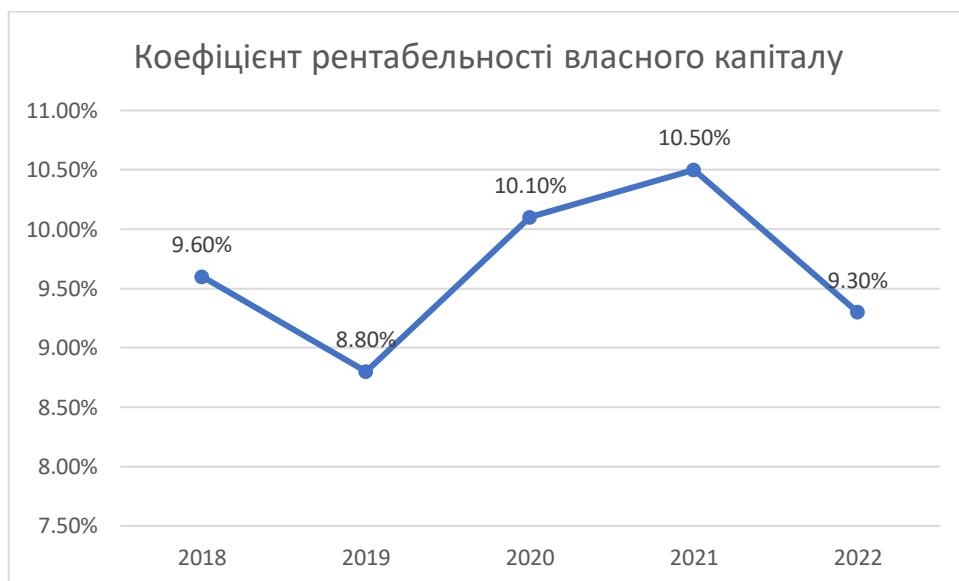

Рисунок Б.16 - Динаміка коефіцієнту рентабельності власного капіталу (розраховано автором на основі (розраховано автором на основі [26-30]))

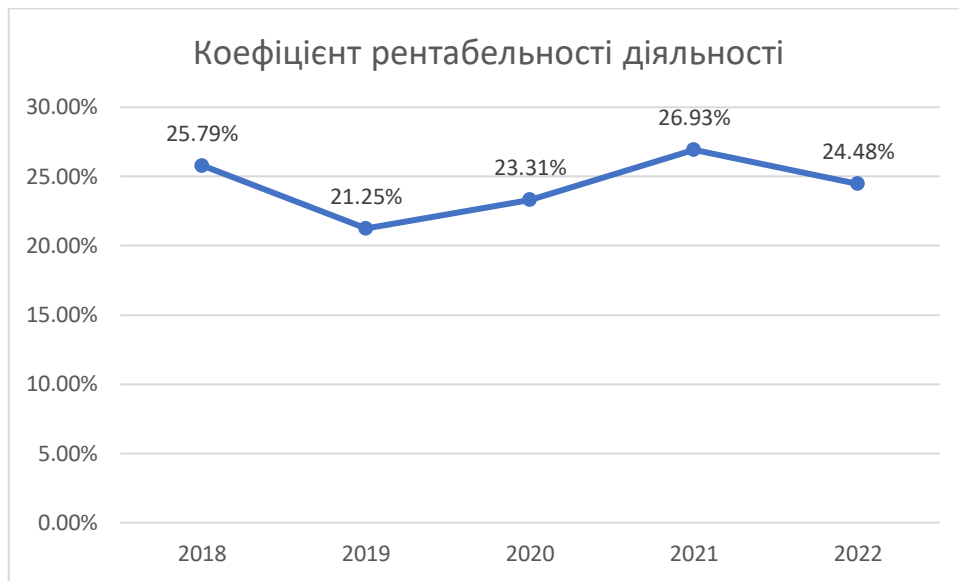

Рисунок Б.17 - Динаміка коефіцієнту рентабельності власного капіталу (розраховано автором на основі [26-30])

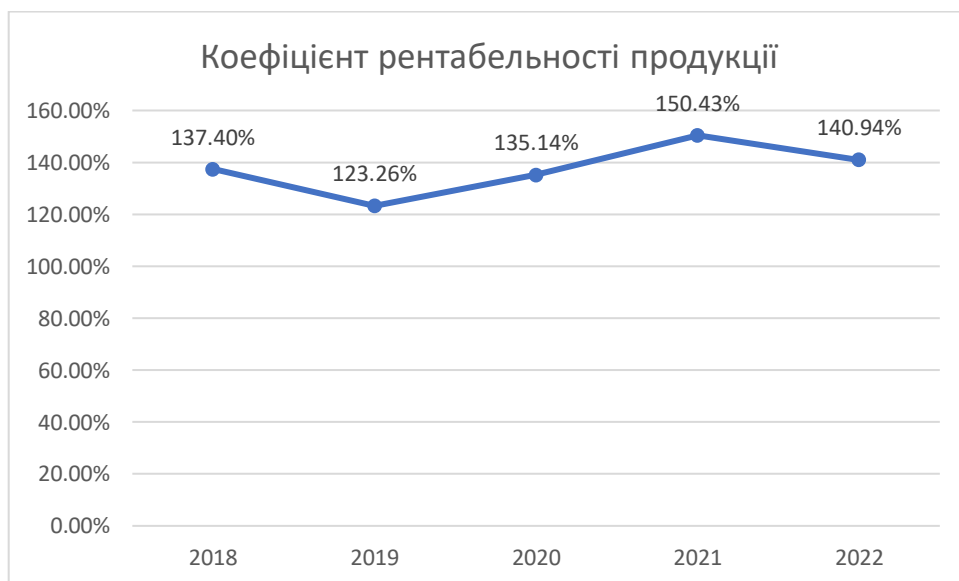

Рисунок Б.18 - Динаміка коефіцієнту рентабельності власного капіталу (розраховано автором на основі [26-30])

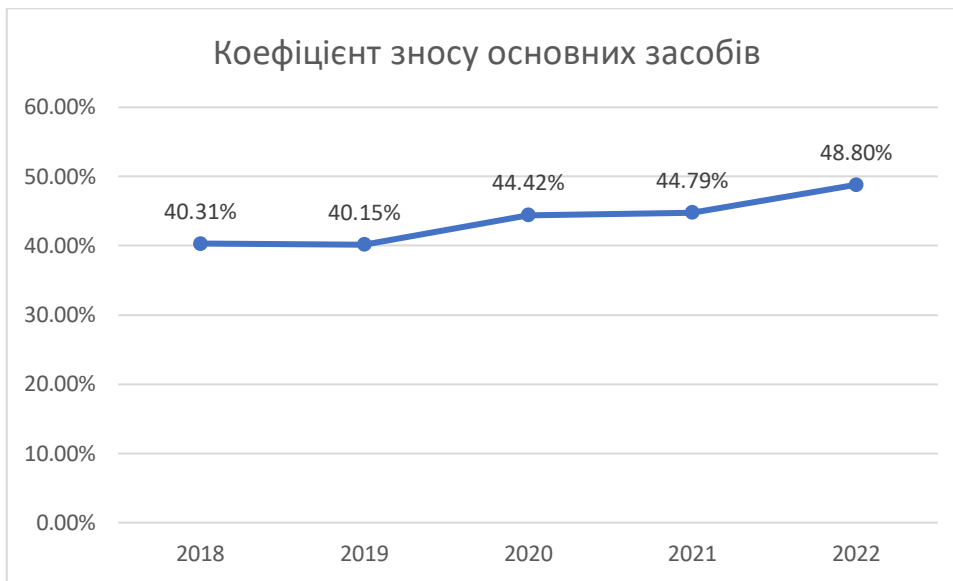

Рисунок Б.19 - Динаміка коефіцієнту зносу основних засобів (розраховано автором на основі [26-30])

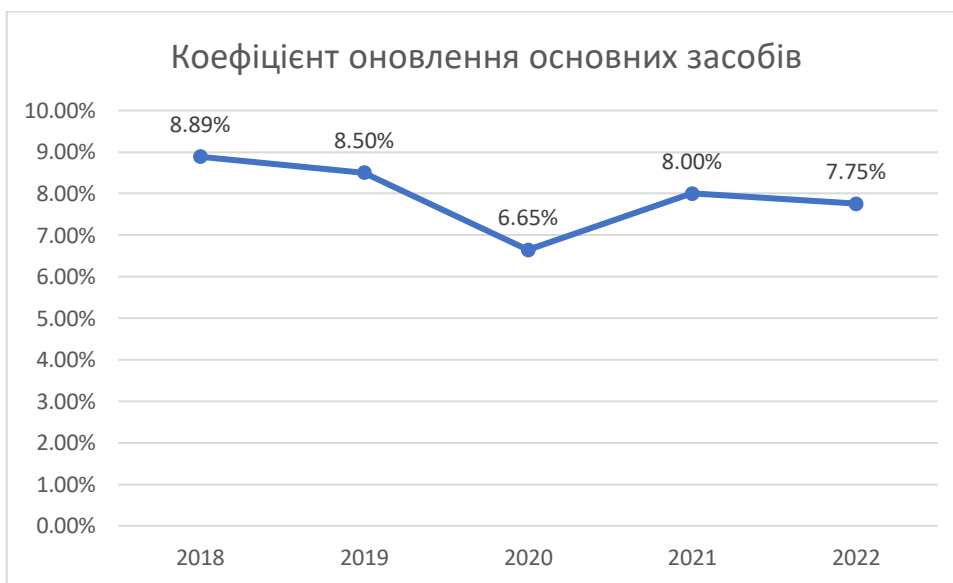

Рисунок Б.20 - Динаміка коефіцієнту оновлення основних засобів (розраховано автором на основі [26-30])

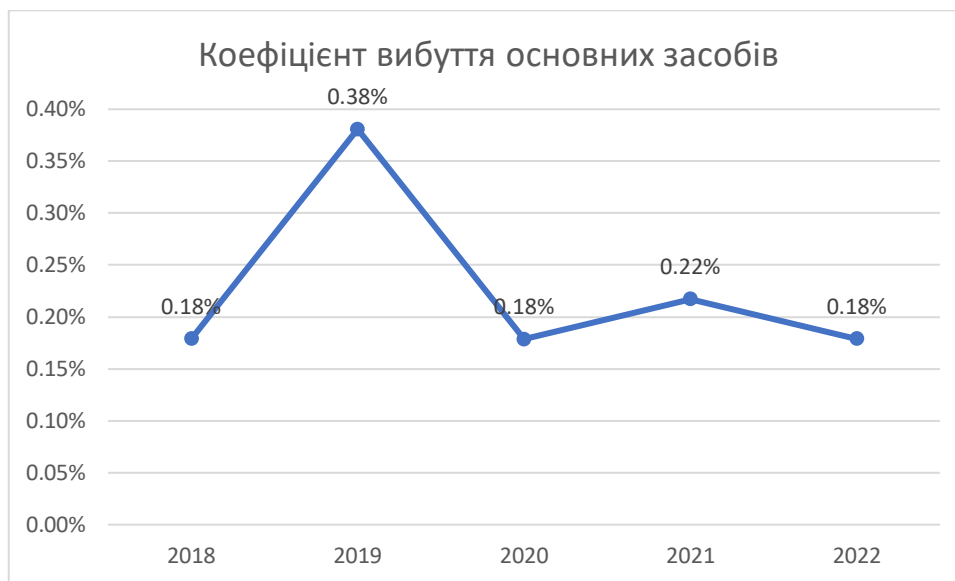

Рисунок Б.21 - Динаміка коефіцієнту вибуття основних засобів
(розраховано автором на основі [26-30])

Таблиця Б.1 - Розрахунок нормативних значень для груп фінансових показників (розраховано автором на основі [26-30])

Показник	Фактичне значення	Нормальне значення	Пронормоване значення
Показники ліквідності та платоспроможності			
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,55	0,6	0,92
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,86	1,00	0,86
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,19	0,15	1,00
Чистий оборотний капітал	-2 485,00	>0	0,00
Показники ділової активності			
Коефіцієнт оборотності активів	0,19	0,19	1,00
Коефіцієнт оборотності запасів	0,90	0,90	1,00
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	9,90	9,90	1,00
Термін погашення дебіторської заборгованості	36,87	36,87	1,00
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,21	4,21	1,00
Термін погашення кредиторської заборгованості	86,69	86,69	1,00
Показники фінансової стійкості			
Коефіцієнт платоспроможності (автономії)	0,49	0,5	0,98
Коефіцієнт фінансування	1,03	1	0,97
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	-0,16	>0,1	0
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,03	>0	0
Показники прибутковості			
Коефіцієнт рентабельності активів	4,70%	5,10%	0,92
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	9,30%	10,50%	0,89
Коефіцієнт рентабельності діяльності	24,48%	26,93%	0,91
Коефіцієнт рентабельності продукції	140,94%	150,43%	0,94
Показники майнового потенціалу			
Коефіцієнт зносу основних засобів	48,80%	40,15%	0,82
Коефіцієнт оновлення основних засобів	7,75%	8,89%	0,87
Коефіцієнт вибуття основних засобів	0,18%	0,18%	1,00

Додаток В

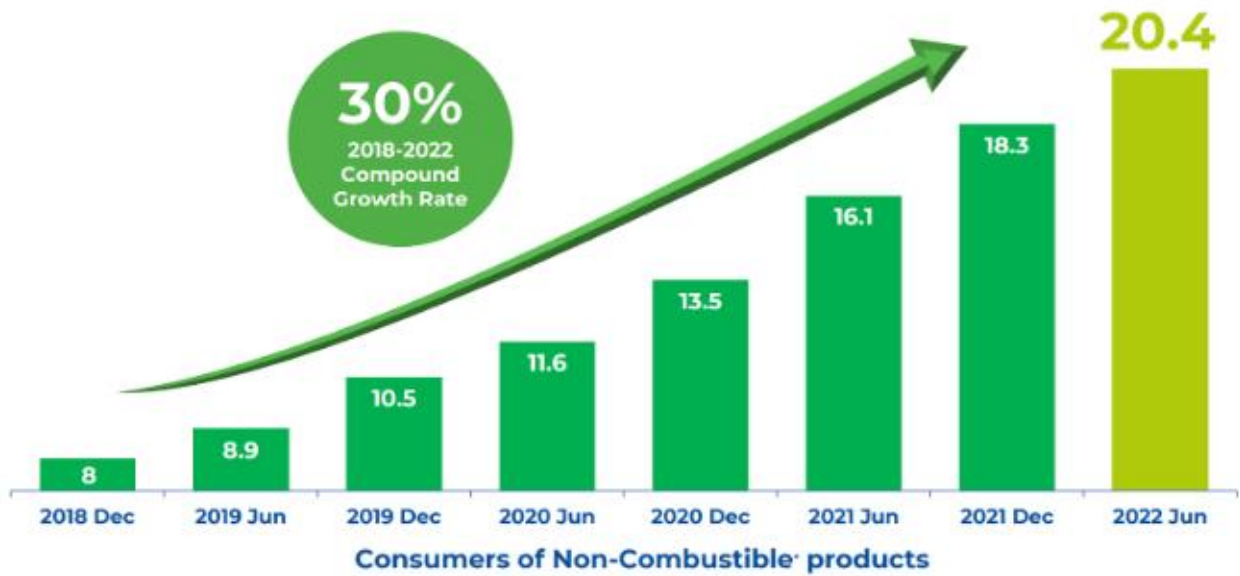

Рисунок В.1 – Темпи зростання споживачів негорючого тютюну на світовому ринку тютюнових виробів [39]

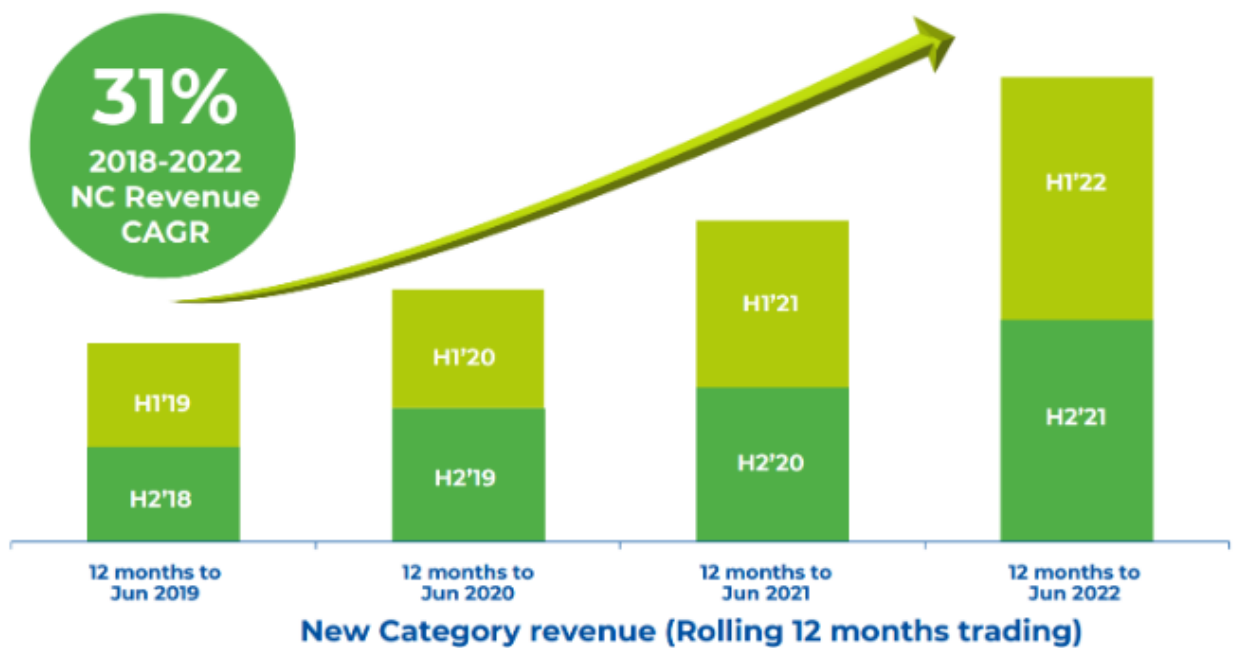

Рисунок В.2 - Дохід від нової категорії (торгівля протягом 12 місяців) [39]

Рисунок В.3 - Значення мультиплікатора P/E British American Tobacco PLC [46]

Рисунок В.4 - Значення форвардного P/E British American Tobacco PLC [46]

Рисунок В.5 - Значення мультиплікатора Р/Е в порівнянні з значеннями конкурентів [46]

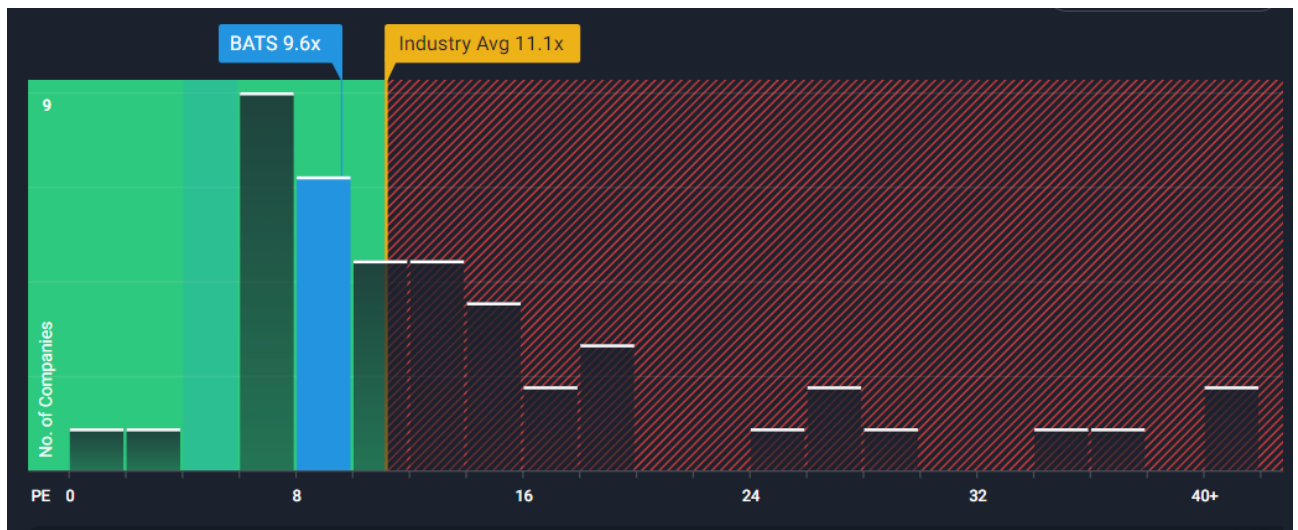

Рисунок В.6 - Значення мультиплікатора Р/Е в порівнянні з значеннями сектору [46]

Рисунок В.7 - Значення мультиплікатора P/S British American Tobacco PLC [46]

Рисунок В.8 - Значення форвардного P/S British American Tobacco PLC [46]

Рисунок В.9 - Значення мультиплікатора P/S порівнюючи з конкурентами [46]

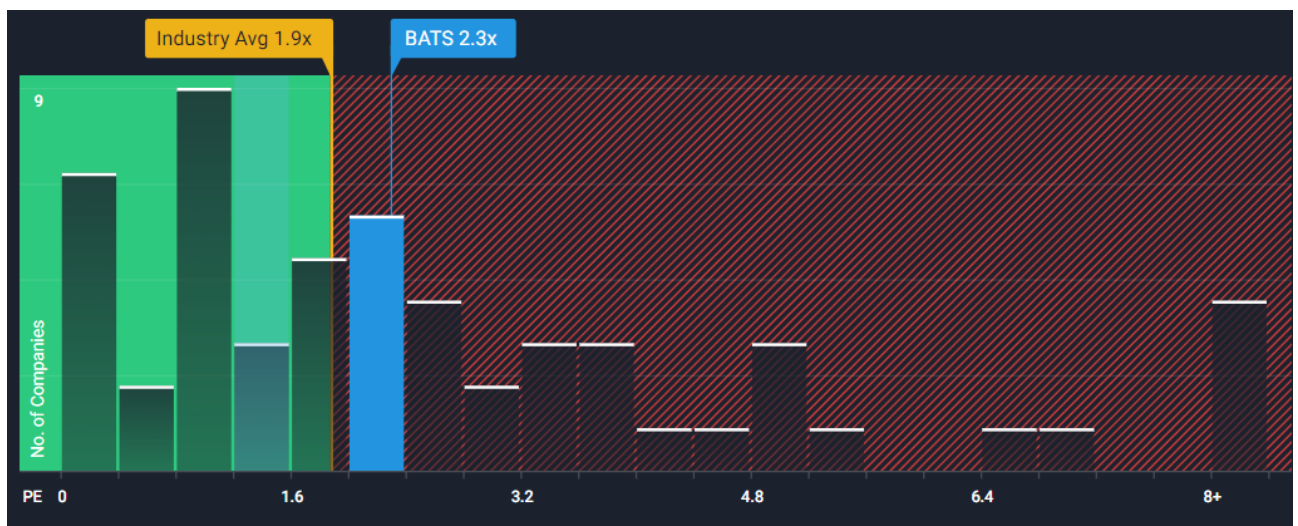

Рисунок В.10 - Значення мультиплікатора P/E порівнюючи з сектором [46]

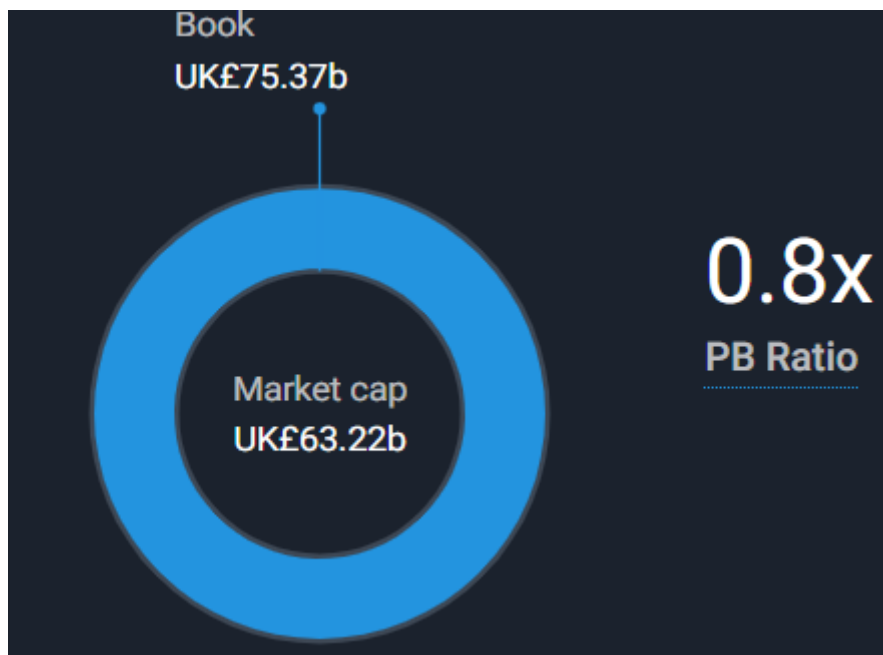

Рисунок В.11 - Значення мультиплікатора Р/В British American Tobacco PLC [46]

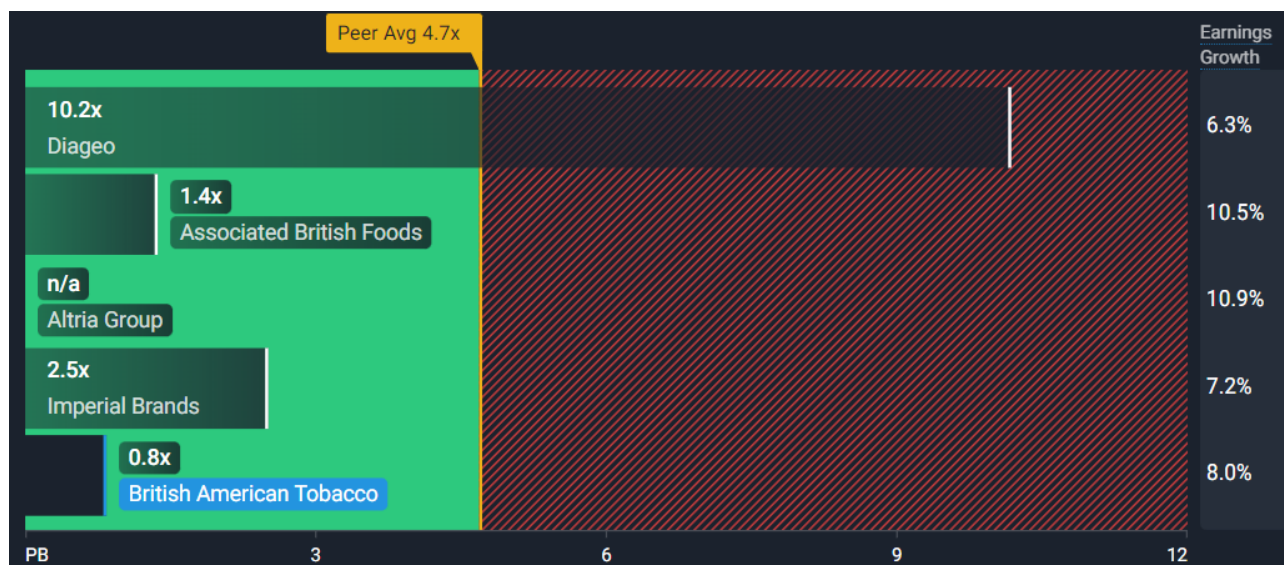

Рисунок В.12 - Значення мультиплікатора Р/В порівнюючи з конкурентами [46]

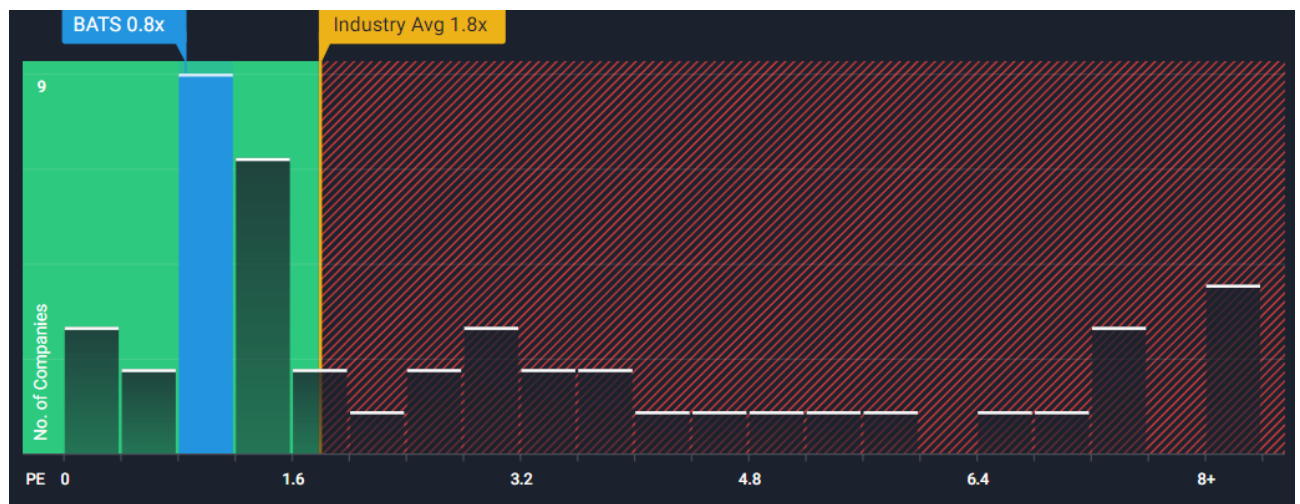

Рисунок В.13 - Значення мультиплікатора Р/В порівнюючи з сектором [46]

Ім'я користувача:
Міжнародної торгівлі і маркетингу Іщенко Анна

ID перевірки:
1015134625

Дата перевірки:
17.05.2023 20:12:08 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
17.05.2023 20:13:47 EEST

ID користувача:
100005724

Назва документа: Жидкий Д.А. Оцінювання інвестиційної привабливості міжнародної корпорації

Кількість сторінок: 58 Кількість слів: 11856 Кількість символів: 93538 Розмір файлу: 200.92 KB ID файлу: 1014815847

4.43% Схожість

Найбільша схожість: 1.01% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1000725394)

3.39% Джерела з Інтернету

245

Сторінка 60

3.41% Джерела з Бібліотеки

304

Сторінка 62

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

17